Ազգ
Azg
armenian daily
17 ՅՈՒԼԻՍ 2001 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 132 (2336)

«Վաշինգտոն փոստը»՝ համանախագահների հետքերով

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ազատություն» ռադիոկայանը հաղորդում է, որ հուլիսի 15-ին «Վաշինգտոն փոստ» թերթը ծավալուն հոդված է նվիրել ղարաբաղյան հարցի կարգավորմանը: Այն հիմնականում նկարագրում է, թե ինչպես համանախագահները կտրեցին-անցան Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի սահմանը, բայց հոդվածագիրը, վկայակոչելով միջնորդներին, նաեւ պնդում է, թե «Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներն արդեն մոտ 80 տոկոսով համաձայնության են հասել՝ ներառյալ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը»: Այնինչ Ադրբեջանի արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիեւը հուլիսի 16-ին «Թուրան» գործակալությանը տված հարցազրույցում պնդում է, որ «համանախագահների այցը որեւէ գործնական արդյունք չտվեց»: Ավելին, փարիզյան սկզբունքները, ըստ նրա, հերթական հայկական միֆն են: Փարիզյան սկզբունքներ գոյություն չունեն: Ոչ մի համաձայնություն էլ Փարիզում ձեռք չի բերվել: «Հարցի ռազմական լուծումը բացառված չէ: Ադրբեջանը չի կարող համակերպվել ներկա իրողություններին», հայտարարել է Գուլիեւը:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ-ը հաստատում է արդյունավետ գործելակերպի նոր սկզբունքներ

Թեհեյան կենտրոնում կայացավ ՀՌԱԿ վարչականների հավաքը

Հավաքի սկզբում արձանագրվեց, որ վերջին շրջանում կուսակցության շարքերը զգալիորեն համալրվել են նորագիր անդամներով, ուրեմն եւ՝ ըստ այդմ պիտի մշակվեն ներկուսակցական առավել արդյունավետ գործունեության թարմ սկզբունքներ:

ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը, որի ելույթով նշանավորվեց հավաքի բացումը, ընդարձակորեն ներկայացրեց կուսակցության դիրքորոշումները մի շարք կարեւոր հարցերի վերաբերյալ: Այդօրինակ հարցերի թվում, բնականաբար, նաեւ ղարաբաղյան հիմնախնդիրն էր, որի առնչությամբ ՀՌԱԿ ատենապետն արձանագրեց այն 3 անփոփոխ սկզբունքները, որոնցից կուսակցությունը երբեք չի հրաժարվելու՝ հիմնահարցի կապակցությամբ իր դիրքորոշումն արտահայտելիս: Նախեւառաջ, որեւէ կերպ չպիտի խաթարվի Հայաստանի տարածքային ամբողջականությունը, բացի այդ՝ հայ-ադրբեջանական ցանկացած պայմանավորվածության արդյունքում պիտի պահպանվի ԼՂ փաստացի անկախությունը, եւ, համաձայն վերջին սկզբունքի, Հայաստանի եւ Ղարաբաղի միջեւ պիտի անպայման գոյություն ունենա ցամաքային միջանցք: Վերոհիշյալ պայմաններից, նրա խոսքերով, Հայաստանը չպիտի հետ կանգնի: Կարեւոր հարցերի թվին Ռ. Միրզախանյանը դասեց նաեւ «Հոկտեմբերի 27-ի» գործով դատավարությունը:

Տես ➧ էջ 3

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Եռանախագահները կողմ են Քոչարյան-Ալիեւ Սոչիի հանդիպմանը

Պայմանով, որ սա կոնկրետ արդյունքներ

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ռուսաստանի արտգործնախարարի առաջին տեղակալ Վյաչեսլավ Տրուբնիկովը ՌԻԱ «Նովոստի» գործակալությանն ասել է, որ Մոսկվան պաշտպանում է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների երկկողմ հանդիպումը՝ քննարկելու ԼՂ հակամարտության կարգավորման հեռանկարները: Ինչպես հայտնի է, օգոստոսի 1-3-ը Սոչիում կկայանա ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների ոչ պաշտոնական գագաթաժողովը, որի շրջանակներում նախատեսված է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների հերթական հանդիպումը: Տրուբնիկովն ասել է, թե «եռանախագահներն օրակարգից չեն հանել այդ հանդիպման հնարավորությունը», պայմանով, որ «սա կոնկրետ արդյունքներ»:

Համանախագահների՝ Բաքվում կայացած հանդիպումից պարզ դարձավ, որ Ադրբեջանը մերժել է ԼՂ հակամարտության կարգավորման այսպես կոչված փարիզյան սկզբունքները: Դժվար չէ կռահել, որ Տրուբնիկովը, նշելով «կոնկրետ արդյունքներ», նկատի ունի Հեյդար Ալիեւի համաձայնությունը փարիզյան սկզբունքներին:

Ադրբեջանի նախագահը շաբաթ օրն ընդունել է ԱՊՀ առաջատար լրատվամիջոցների ղեկավարներին՝ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի գլխավոր տնօրեն Իգնատենկոյի գլխավորությամբ եւ ասել, թե «Ադրբեջանի եւ Ռուսաստանի միջեւ հաստատվել են լավ, բարի հարաբերություններ»: Հ. Ալիեւը եւս մեկ անգամ անդրադարձել է վերջին մեկ տարվա իր սիրելի թեմային՝ Ռուսաստանը, առավել քան որեւէ այլ պետություն, ունակ է ազդելու ԼՂ հակամարտության կարգավորման գործընթացին: Ադրբեջանի նախագահը դրական գործոն է որակել ԵԱՀԿ Մխ ներկայացնող պետությունների՝ ԱՄՆ-ի, ՌԴ-ի եւ Ֆրանսիայի նախագահների անկեղծ հարաբերությունները. «Մինչեւ օրս նման համաձայնություն երբեք չի նկատվել»:

Տես ➧ էջ 3

Ռիչարդ Մանուկյանը «Ֆորդ» ընկերության տնօրենների խորհրդի անդամ

Ամերիկահայ նշանավոր արդյունաբերող Ռիչարդ Ալեք Մանուկյանը ընտրվել է «Ֆորդ» ավտոմեքենաշինական ընկերության տնօրենների խորհրդի անդամ, հայտարարեց «Ֆորդի» տնօրենների խորհրդի ատենապետ Ուիլյամ Քլեյ Ֆորդ կրտսերը: «Ռիչարդը մեծապես հարգված եւ հաջողակ բիզնեսմեն է, որն ունի երկար կենսագրություն ավտոարդյունաբերական ճարտարարվեստում, ապաց Բիլ Ֆորդը ընտրությունից հետո: Նա համայնքային ղեկավար է եւ Դետրոյթի շրջանի նկատմամբ մեծ հանձնառություններ ստանձնած անձնավորություն: Սա գերազանց համալրում է մեր խորհրդի կազմի համար»:

Ռիչարդ Մանուկյանը որդին է ազգային մեծ բարերար եւ ՀԲԸՄիության հանգուցյալ նախագահ Ալեք Մանուկյանի: Ռ. Մանուկյանը 1985 թ.-ից ի վեր ատենապետն է «Մասկո» կորպորացիայի, որի հիմնադիրն է նրա հանգուցյալ հայրը: Այդ ընկերությունը, որի տարեկան համախառն վաճառքը հասնում է շուրջ 8 միլիարդ դոլարի, հայտնի է մասնավորապես ծորակների, լոգարանային կաբինետների, կողպեքների, շինարարական այլեւայլ ապրանքների արդյունաբերության բնագավառում: Ռիչարդ Մանուկյանը հայտնի է նաեւ Դետրոյթ քաղաքում եւ ողջ Միչիգանի նահանգում կրթության, արվեստների բնագավառում կատարած բարերարություններով: 2000 թ.-ից ի վեր նա անդամ է ՀԲԸՄիության կենտրոնական վարչության, որի նախագահն է նրա քույրը՝ Լուիզ Սիմոն-Մանուկյանը:

Կեղծիքը քաղաքականացնելու եւ կեղծարարությունը պետական քաղաքականության մակարդակի բարձրացնելու հերթական փորձ Թուրքիայում

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Հուլիսի 13-ին «Հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովի» միտումներին անդրադառնալիս «**Ազգը**», հիմք ընդունելով դրա հիմնադիր անդամներից Օզդեմ Սանբերքի «նպատակը ոչ թե ճշմարտությունը գտնելն է, ապագայի նոր հորիզոններ բացելն ու փոխըմբռնումները խորացնելը» խոսքերը, կարծիք էր հայտնել, թե կեղծիքը որպես «ապագայի նոր հորիզոններ բացելու» նախապայման գերադասելի է դառնում ճշմարտությունից, իսկ փոխըմբռնման խորացումը ենթադրում է Հայոց ցեղասպանության ուրացման հարցում աջակցել թուրքերին:

Վերոհիշյալ կարծիքը հիմնավորվել է Թուրքիայի արտգործնախարարության «Պատմության հետ հաշտվելու եւ իր հարեւանների նկատմամբ թշնամական քաղաքականությունից հրաժարվելու» կոչով, որը նոյեմբերի 13-ին ուղղվել էր Հայաստանին: Դրան էր հետեւել նոյեմբերի 22-ին նույն նախարարության մշակած եւ կառավարության քննարկմանը ներկայացրած «Հայկական հարցի չեզոքացման» նախագիծը: Սա նույնպես կարեւոր փաստ է, սակայն վերոհիշյալ կարծիքի հիմնավորման առումով առավել կարեւորը Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի՝ Մեջլիսի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի ս. թ. փետրվարի 21-ին ընդունած օրինագիծն է, որը պաշտոնապես դատապարտում է Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը:

Տես ➧ էջ 7

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կադրային փոփոխություններ ՀՀ կառավարությունում

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչությունից հայտնեցին, որ կառավարությունում՝ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի որոշումներով, տեղի են ունեցել որոշակի կադրային փոփոխություններ: Մասնավորապես, Տիգրան Խաչատրյանը եւ Դավիթ Ավետիսյանը նշանակվել են ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի տեղակալներ, ՀՀ պետական եկամուտների նախարարի տեղակալի պաշտոնից ազատվել է Սամվել Պետրոսյանը, նրա փոխարեն այդ պաշտոնում նշանակվել է Սարգիս Գրիգորյանը, Սերգեյ Մանուկյանն ազատվել է ՀՀ վարչապետի վերահսկողական ծառայության պետի պաշտոնից, վերահսկողական ծառայության պետ է նշանակվել Գագիկ Պողոսյանը, որի վրա են դրվել նաեւ վարչապետի խորհրդականի պարտականությունները: Վարչապետի երկու այլ որոշումներով կառավարությանն առընթեր նորաստեղծ մաքսային պետական կոմիտեի նախագահի տեղակալներ են նշանակվել Սամվել Թադեւոսյանը եւ Գագիկ Խաչատրյանը:

Պապը կգա սեպտեմբերին

ԼԵԿՈՄԲ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Երկրորդը սեպտեմբերին կայցելի Հայաստան: Այս մասին հայտնի է դարձել ալպյան Լեկոմբ գյուղում, որտեղ 81-ամյա հովվապետը գտնվում է մասնավոր այցով: Պապի այցը Հայաստանում քրիստոնեության պետականորեն ընդունման 1700-ամյակի տոնակատարության մաս կկազմի: Ինչպես հաղորդում է «Ռեյտեր» գործակալությունը, սպասվում է, որ այցը կտեւի 4 օր:

Տուժողները միջնորդեցին ամբաստանյալ Ն. Հունանյանին տեղափոխել ԱԱՆ մեկուսարանից

Պաշտպանների դիմումների հիման վրա տուժողների գործերը կքննվեն դատախազությունում

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Վազգեն Սարգսյանի իրավահաջորդի շահերի ներկայացուցիչ Մ. Յունուշեւը «Հոկտեմբերի 27»-ի քրեական գործով հուլիսի 16-ի դատական նիստում միջնորդեց ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանին տեղափոխել ԱԱՆ մեկուսարանից: Փաստաբանը նշեց, որ այդ մտքին է եկել ամբաստանյալի նախաքննական ու դատաքննական ցուցմունքների վրա հիմնվելով, ինչպես նաեւ «Հոկտեմբերի 27»-ի գործն ուսումնասիրող ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովի կարծիքը հաշվի առնելով: Յունուշեւը հայտնեց, որ ոչ թե հաստատում, այլ ենթադրում է ԱԱՆ-ի հետ ամբաստանյալի ունեցած համագործակցությունը: «Այդ փաստերը կարող են ընդլայնվել հետագայում, քանի որ տուժող կողմը մտադիր է նոր միջնորդություններ հարուցել, որոնց արդյունքում կարող են նոր ապացույցներ ձեռք բերվել Ն. Հունանյանի՝ ԱԱՆ-ի հետ ունեցած համագործակցության մասին՝ ծառայողակա՞ն կախվածության մեջ է գտնվում ԱԱՆ-ից, թե՞…», նշեց փաստաբանը: Ավելացրեց, որ տեղափոխումը ամբաստանյալի շահերից է բխում, քանի որ դատաքննության ընթացքում նա բազմիցս նշել է բռնությունների մասին, որի հետեւանքով ցուցմունքը փոխել է: «Ոչ ոք չի կարող ասել, որ նույնը չի կրկնվի», եզրակացրեց փաստաբան Յունուշեւը:

Սակայն ամբաստանյալ Ն. Հունանյանը հայտնեց, թե չի կարող համամիտ լինել մի միջնորդության հետ, որի հիմքում ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովի որոշումն է: «Եթե առանց ինձ լսելու է հանձնաժողովը որոշում կայացրել՝ սուբյեկտիվ եմ համարում: Որոշակի ուժերի կողմից այն միտումն եմ տեսնում, որ ինձ հետ կոնտակտի մեջ մտնելու նպատակով են ուզում տեղափոխել այնտեղ: Նախազգուշացնում եմ, որ չեմ գնա դրան, եթե տեղափոխեն», հայտարարեց ամբաստանյալը: Անդրադառնալով միջնորդող կողմի բերած փաստարկներին, նա հայտնեց. «Երբ ցուցմունք էի տալիս՝ ասում էին ԱԱՆ-ն արտահրավական օգնություն է ցուցաբերում, կարծես ԱԱՆ աշխատակիցները բան ու գործը թողած ինձ համար ցուցմունք են պատրաստում, սակայն մեկ ամսից ավելի պատասխանում եմ մեղադրողի հարցերին, եւ դա բոլորին տեսանելի է: Միջնորդությունը բավարարել՝ նշանակում է ԱԱՆ-ի վրա ցեխ շպրտել, մեղադրանք առաջադրել»: Վստահ էր, որ եթե նույնիսկ տեղափոխեն, հիշյալ քաղաքական ուժերը շահարկման այլ նյութ կգտնեն: Ամբաստանյալը չէր կասկածում, որ եթե Նուբարաշենի թիվ 1 մեկուսարանում իր հետ մի բան լինի՝ պատասխանատվությունը կդրվի իշխանությունների վրա:

Տես ➧ էջ 2

ՍՊԱԾ-10

Ի պաշտպանություն ողջ հասարակության

Բնական աղետների դերն անժխտելի իրողություն է մարդկության հասած դժբախտությունների ու տառապանքների մեջ: Երկրագնդի սեյսմաակտիվ գոտիներում տեղակայված բնակչության՝ երկրաշարժերի անխուսափելիության գիտակցումը պարտադրում է նրանցից պաշտպանվելու մեխանիզմների մանրամասն իմացություն, ուստի եւ սեյսմիկ պաշտպանության խնդիրները լուսաբանելը հասարակության համար կարեւոր եւ առաջնահերթ է դառնում: Ընդ որում, այդ պաշտպանությունը պետք է արվի մինչեւ հաջորդ ուժեղ երկրաշարժը, այլ ոչ՝ դրանից հետո, երբ ահռելի ավերածություններն ու ողբերգությունները անշրջելի են այլեւս: Այդպիսի ցավ մենք ապրեցինք 1988-ին՝ գալիք շարունակվող ծանր հետեւանքներով:

1991 թ. ՀՀ կառավարության որոշմամբ ստեղծված սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունն այսօր՝ հուլիսի 17-ին, բոլորում է իր գործունեության 10 տարին, որի առիթով հրավիրված երեկվա մամուլի ասուլիսի ժամանակ ՍՊԱԾ-ի տնօրեն, տեխ. գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Սերգեյ Բալասանյանը ներկայացրեց այդ տարիների ընթացքում գերատեսչության գործունեության ընդհանուր նկարագիրը: Հիմնական նվաճումը ՀՀ կառավարության կողմից՝ միջազգային տարբեր աղբյուրների ֆինանսավորումով, 32 տարիների տեւողությամբ երկու պետական ծրագրերի ընդունումն էր: Այն նախատեսում է Հայաստանի տարածքի եւ Երեւանի սեյսմիկ ռիսկի փուլ առ փուլ նվազեցում՝ երեք հիմնարար (սեյսմիկ վտանգի կանխատեսում, սեյսմիկ ռիսկի գնահատում, սեյսմիկ ռիսկի նվազեցում) խնդիրների լուծմամբ: Համաշխարհային փորձի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ միայն լավ տեղեկացված հասարակությունն է ի վիճակի կանխել ուժեղ երկրաշարժի ծանր հետեւանքները: Նկատի ունենալով այս հանգամանքը՝ 1991-ից ՍՊԱԾ-ում ստեղծվել է բնակչության հետ աշխատանքներ կատարելու կենտրոն, պատրաստվել են տեսաֆիլմեր, իրականացվել սոցիոլոգիական հարցումներ, հեռուստա-ռադիո հաղորդաշարեր:

Այսօր Հայաստանի առաջընթացը սեյսմիկ պաշտպանության բնագավառում բավականին նկատելի է, նրա ռազմավարությունն այսօր քննարկում եւ ընդունում են աշխարհի առաջատար երկրներ: Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության երկրները միջազգային մասշտաբով ստեղծել են սեյսմիկ պաշտպանության ասոցիացիա՝ ՀՀ ՍՊԱԾ-ի նախագծով: Իսկ ՍՊԱԾ-ի ամենալուրջ գնահատականը 1988-ին ՄԱԿ-ի կողմից արժանացած Սասակավայի հեղինակավոր պարգեւն էր «Աղետների վտանգի նվազեցման բնագավառում ակնառու ներդրումների համար»: Ծառայության պետ Սերգեյ Բալասանյանն ընտրվել է 23 երկրների Ասիական սեյսմոլոգիական հանձնաժողովի նախագահ:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Հայաստան ժամանեց Սիրիայի խորհրդարանի նախագահի գլխավորած պատվիրակությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր պաշտոնական այցով Հայաստան ժամանեց Սիրիայի Արաբական Հանրապետության խորհրդարանի նախագահ Աբդ ալ-Կադեր Կադդուրայի գլխավորած պատվիրակությունը: Պատվիրակության ղեկավարն օդանավակայանում լրագրողներին հայտնեց, որ այցի նպատակը Հայաստանի եւ Սիրիայի խորհրդարանների միջեւ հարաբերությունների ամրապնդումն է: «Մենք ձգտում ենք հայ-սիրիական հարաբերությունները զարգացնել բոլոր բնագավառներում՝ տնտեսական, քաղաքական, մշակութային: Ողջունում եմ բարեկամ հայ ժողովրդին, եւ ցանկանում, որ հայ-սիրիական հարաբերությունները բարգավաճեն», ասաց Աբդ ալ Կադեր Կադդուրան:

Ինչ վերաբերում է հայ-սիրիական պատգամավորական բարեկամական խմբին, ապա, ըստ Աբդ ալ Կադեր Կադդուրայի, խմբի աշխատանքը գոհացնող չէ, եւ այցելության նպատակներից մեկն էլ խորհրդանական բարեկամական խմբերի միջեւ հարաբերությունների ամրապնդումն է:

Նշենք, որ Սիրիայի խորհրդարանական պատվիրակության համար այսօր հանդիպումներ էին նախատեսված ԱԺ նախագահ Արմեն Խաչատրյանի, փոխնախագահների, մշտական հանձնաժողովների ղեկավարների, խմբերի եւ խմբակցությունների ղեկավարների, Հայաստան-Սիրիա բարեկամության պատգամավորական խմբի անդամների հետ:

Վաղը պատվիրակությունը կհանդիպի ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի եւ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի հետ, իսկ հուլիսի 18-ին Սիրիայի խորհրդարանական պատվիրակությանը կընդունի ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը:

Փարիզյան սկզբունքները դեռեւս գաղտնազերծված չեն

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Հուլիսի 13-ին Մամուլի ազգային ակումբում կազմակերպված «կլոր սեղանի» ընթացքում նշվել են ոչ թե բուն փարիզյան սկզբունքները, այլ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման հարցում հայկական կողմի դիրքորոշման հիմքում դրված սկզբունքները», պարզաբանեց ՀՀ արտգործնախարարության խոսնակ Ձյունիկ Աղաջանյանը: Նա կրկին հիշեցրեց, որ ԼՂ հակամարտության կարգավորման գործընթացում Հայաստանի դիրքորոշումը հիմնված է հետեւյալ սկզբունքների վրա.

- Լեռնային Ղարաբաղի հորիզոնականից ոչ պակաս հարաբերությունների հաստատում Ադրբեջանի հետ, այսինքն՝ ստորադասման բացառում,
- Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի միջեւ մշտական եւ ապահով կապի առկայություն,
- անվտանգության երաշխիքներ, որոնք ներառում են նաեւ ԼՂ ինքնուրույն կենսագործունեությունն ապահովող գործոններ:

Ձ. Աղաջանյանն ավելացրեց նաեւ, որ այսպես կոչված «փարիզյան սկզբունքները» դեռեւս գաղտնազերծված չեն:

ՀՕՄ-ը համակարգիչներ է նվիրում բանակին

Օրերս Հայ օգնության միությունը ՀՀ զինված ուժերին հանձնեց 35 համակարգիչ: Այդ առիթով հուլիսի 16-ին ԶՈՒ գլխավոր շտաբում էր հյուրընկալվել Հայ օգնության միության հայաստանյան կառույցի ղեկավար, ԱԺ պատգամավոր Ալվարդ Պետրոսյանը: Նա հանդիպեց ՀՀ ԶՈՒ ԳՇ պետ, գեներալ-լեյտենանտ Միքայել Հարությունյանին, բարձրաստիճան այլ զինվորականների: Գեներալ-լեյտենանտ Մ. Հարությունյանը նշեց, որ համակարգչային այս տեխնիկան մեծապես կնպաստի ազգային բանակում աշխատանքների ավտոմատացմանը, դրանց արագ եւ արդյունավետ իրականացմանը: Ալվարդ Պետրոսյանն իր հերթին հիշեցրեց, որ ՀՕՄ-ի եւ բանակի հարաբերությունները ձեւավորվել են դեռ արցախյան ազատամարտի տարիներին, երբ սփյուռքի այս ազդեցիկ կազմակերպությունը զինված ուժերին էր ցուցաբերում որոշակի նյութական օգնություն՝ առաջին հերթին դեղորայք: Ալվարդ Պետրոսյանը նաեւ նշեց, որ ՀՕՄ-ը նախատեսում է ազգային բանակին նվիրված համակարգիչների թիվը հասցնել 400-ի:

ՀՀ ՊՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՔԱՐՈԶՉՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27»

Տուժողները միջնորդեցին ամբաստանյալ Ն. Հունանյանին տեղափոխել ԱԱՆ մեկուսարանից

Սկիզբը էջ 1

Պաշտպանական կողմը, այդ թվում նաեւ Ն. Հունանյանի դատապաշտպան Կարապետյանը, գտնում էր, որ այս պահին միջնորդությունը հիմնավորված չէ, այն արված է լոկ ենթադրությունների վրա, որը լուրջ մոտեցում չէ: Մեկ այլ հակափաստարկով՝ ամբաստանյալի արած հայտարարությունները դատարանի կողմից իբրեւ ապացույց դեռ չեն գնահատվել եւ պետք է մերժել: «ՆԳ նախարարն էլ է ընդունում, որ ԱԱՆ մեկուսարանն ավելի ապահով է, իսկ փաստաբան Յունոշեւը Ռուսաստանի քաղաքացի է եւ ներկայումս փաստեր չունի ցեխ շպրտելու ԱԱՆ մեկուսարանի վրա», իր տեսակետում հիշեցրեց դատապաշտպան Աղասի Աբաբեկյանը՝ նկատի ունենալով մեղադրող Հ. Մարտիրոսյանի հարցին տված այն պատասխանը, որ ինքը չի գտնում, թե ԱԱՆ-ում անձի պաշտպանությունն ավելի ապահով է:

Տուժողի ներկայացուցիչ Ռուբեն Սահակյանը կտրուկ փոխեց բանավեճի ընթացքը՝ ասելով, որ ԱԱՆ-ին ու Նուբարաշենի քննչական մեկուսարանին վերաբերող բոլոր տեսակետներն ավելորդ են, երկուսն էլ պարտավոր են պահպանել անձի անվտանգությունը: Փաստաբան Սահակյանի պնդմամբ, Յունոշեւը ուրբաթ օրվանից մինչեւ երկուշաբթի ընկած ժամանակահատվածում թուլացրել է միջնորդությունը, որպեսզի դատարանը մերժի այն եւ մերժումը շահարկման առիթ տա: Ուստի դատարանին ուղղված իր կարծիքն այս էր. «Վարվեք օրենքով: Վտանգն այն է, որ նախաքննության ողջ ընթացքում Ն. Հունանյանը գտնվել է ԱԱՆ քննչական մեկուսարանում, ուրեմն նրան այլ քննչական մեկուսարան տեղափոխելու համար գործն է պետք ուղարկել լրացուցիչ նախաքննության»:

Տուժողների իրավահաջորդների փաստաբանները միանշանակ պնդում էին, որ միջնորդությունը հիմնավոր է եւ պետք է բավարարել, ելնելով թեկուզ նրանից, որ ամբաստանյալ Ն. Հունանյանը չի ցանկանում իրեն տեղափոխեն: Տուժողի ներկայացուցիչ Ա. Սարգսյանի համար «անհասկանալի էր ամբաստանյալի սերն առ ԱԱՆ»: «Ամբաստանյալն այստեղ արտահայտվեց, որ թիվ 1 մեկուսարանում նորմալ պայմաններ չեն, ԱԱՆ-ում՝ նորմալ է, այնտեղ ճնշման տակ է գտնվել, այստեղ ճնշման տակ չէ», իբրեւ միջնորդությանն արված լրացուցիչ հիմնավորում ներկայացրեց փաստաբան Մարինե Ջանոյանը: Միջնորդությունն առավել հիմնավորելու նպատակով Տ. Ջանոյանը հայտարարեց, որ իրենք ներկայացնում են տուժող պատգամավորների տեսակետները, որոնք նաեւ ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովի անդամներ են: «Բոլոր դեպքերում նրանք տուժողներ են եւ եկեք լսենք նրանց», հայտնեց փաստաբանը՝ մատնացույց անելով դահլիճում ներկա ԱԺ երկու պատգամավորներին՝ Արամայիս Բարսեղյանին եւ Էմմա Խուդաբախշյանին:

«Ես որպես տուժող միանում եմ միջնորդող կողմին, ինքս չեմ վստահում ԱԱՆ-ի աշխատակազմին եւ դատապարտում եմ այսօրվա իշխանություններին՝ այս ոճրագործությանը սատարելու համար», հեղափոխականի կեցվածքով հայտարարեց պատգամավոր Արամայիս Բարսեղյանը: Նա չընկալեց տուժողի ներկայացուցիչ Մարինե Ջանոյանի այն միտքը, ըստ որի միջնորդության տերը պատգամավորներն են, իսկ իրենք ներկայացնում են: Նրա գործընկերուհին բավարարվեց միայն ասելով, որ միանում է միջնորդությանը:

Քննարկումը գնալով թեժանում էր, եւ դատավարության մասնակիցները ցանկանում էին երկրորդ, երրորդ անգամ կարծիք հայտնել: Այսպես, ամբաստանյալ Ա. Կնյազյանի դատապաշտպան Մարուսյա Չիլինգարյանը պնդեց, որ միջնորդության հեղինակը չկարողացավ հիմնավորել միջնորդությունը: «Ն. Հունանյանին տեղափոխելու հարցն առաջացավ այն պահից, երբ եվրախորհուրդը հայտարարեց, թե մահապատիժը պետք է հանել»: Մեղադրող Հ. Մարտիրոսյանը զայրացած ընդհատեց նրան՝ «արտադատարանական ինֆորմացիա մի՛ տվեք ամբաստանյալներին»: Մեղադրողները դժվարանում էին կարծիք հայտնել եւ կողմնորոշվելու համար ժամանակ խնդրեցին: Ընդմիջումից հետո մեղադրող Արմեն Հարությունյանը մեղադրողների անունից առաջարկեց կասեցնել միջնորդության քննարկումը մինչեւ երկուշաբթի եւ պարզել՝ կա՞ մեկ այլ մեկուսարան, որտեղ հնարավոր լինի առանձնացված պահել ամբաստանյալներին, քանի որ իրենք էական հանգամանք են համարում շփումներ թույլ չտալը: «Նրանք պետք է մեկուսացված պահվեն», շեշտեց մեղադրողը:

Դահլիճում արած հայտարարությունը, ինչպես պարզ դարձավ մեկ ժամ անց, «թանկ» նստեց փաստաբան Մարուսյա Չիլինգարյանին: Դահլիճ վերադառնալուն պես նա հայտարարեց. «Տուժող կողմը պատգամավոր Արամայիս Բարսեղյանի գլխավորությամբ հարձակվել եւ ամենալկտի ձեւով վիրավորել է ինձ, ջուր են լցրել վրաս, պատգամավորը սպառնացել է ինձ»: Նա դատարանից խնդրեց հնարավորություն տրվի հրաժարվելու դատավարությունից: Նախագահողը հայտնեց, որ նույնաբովանդակ դիմումով դատարանին է դիմել նաեւ դատապաշտպան Աղասի Աբաբեկյանը, որը դիմումը հանձնելուց հետո հեռացել էր դատարանից: Նախագահողն ընթերցեց նրա դիմումը, որում ասվում էր, թե դահլիճից դուրս գալուց հետո Արամայիս Բաղդասարյանը (նկատի ուներ Բարսեղյանին) սպառնացել է իրեն, ասելով՝ «քանի՞ գլխանի ես, որ կարծիք ես հայտնում»: Փաստաբանը հայտնել էր, որ պատգամավորներ Ա. Բաղդասարյանը, Էմմա Խուդաբախշյանը եւ տուժողներին ներկայացնողներ Արշակ Սարգսյանը, Յ. Բախշյանի աղջկա ամուսինը եւ Արտավազդ Միրոյանը նախկինում նույնպես սպառնացել են իրեն: Փաստաբանը նրանց արարքը որակելով քրեական օրենսգրքով հետապնդելի՝ դատարանին հայտնում էր, որ նրանցից պաշտպանվելու խնդիր ունի եւ միջնորդել էր միջոցներ ձեռք առնել: Քանի որ Ա. Բարսեղյանը դահլիճում էր, նրան թույլ տրվեց պատասխանել մեղադրանքներին: Պատգամավորը հայտարարեց, թե ինքը ոչ ոքի ոչինչ չի ասել, ավելին՝ փաստաբան Մ. Չիլինգարյանն է իրենց ասել, թե «Հոկտեմբերի 27»-ը Սերժ Սարգսյանի եւ Ռոբերտ Քոչարյանի սարքածն է, Ն. Հունանյանին տեղափոխում են մեկուսարանից, որ ոչնչացնեն:

Մ. Չիլինգարյանի արձագանքը պատգամավորին այս էր. «Հողն էն ժողովրդի գլխին, որի պատգամավորը դուք եք»: Պնդեց, որ նույն Բարսեղյանն է կազմակերպել, որպեսզի փողոցային կանայք ջուր լցնեն իր վրա: Նախագահողը հայտարարեց, որ Մ. Չիլինգարյանի հայտարարությանը եւ Ա. Աբաբեկյանի դիմումին դատարանը համապատասխան ընթացք կտա: Կդիմի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների դատախազություն՝ քննելու համար:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ-ը հաստատում է արդյունավետ գործելակերպի նոր սկզբունքներ

Սկիզբը էջ 1

Նրա համոզմամբ, դատարանն այս ոճրագործության առնչությամբ միտք այնպիսի վճիռ կայացնի, որը համոզիչ լինի հասարակության ճնշող մասի համար եւ հետագա շահարկումների առիթ չստեղծի: Ինչ վերաբերում է որոշ քաղաքական միավորումներին, որոնք իշխանությունը կորցրել էին 1998-ի իշխանափոխության կամ 27-ի ոճրագործության հետեւանքով, ապա դրանք միշտ էլ կշահարկեն որեւիցե դատավճիռ անկախ ամեն ինչից: Կարեւորը ժողովրդի վստահության վերականգնումն է արդարադատության հանդեպ: Ելույթում նշվեց, որ մտահոգիչ է նաեւ այն փաստը, որ որոշ մարդկանց կողմից ծավալվել է Կարեն Դեմիրճյանին եւ Վազգեն Սարգսյանին վարկաբեկել փորձելու գործընթաց, ինչն իրականացվում է հիմնականում հենց այն անձանց կողմից, ովքեր վերոհիշյալ անհատների կենդանության օրոք վերջիններիս հասցեին որեւէ ելույթ չէին ունենում:

Առաջիկա ընտրությունների հարցին անդրադառնալով՝ ՀՌԱԿ ատենապետն անշուշտ չէր կարող շրջանցել կուսակցության դիրքորոշմանն առնչվող խնդիրները՝ միայնա՞կ, թե՞ քաղաքական որեւէ ուժի հետ դաշինք կազմած է մասնակցելու ընտրարշավին, քաղաքական ինչպիսի ուժերի հետ ենթադրաբար կարող է դաշինք ձեւավորել ՀՌԱԿ-ը եւ այլն: Միրզախանյանը նշեց, որ կուսակցության ՀՎ-ն պատրաստ է համագործակցության բնույթի հարաբերություններ կառուցել քաղաքական այն ուժերի հետ, որոնք ՀՌԱԿ-ի պես հավատարիմ են ազատականության սկզբունքներին, ունեն որոշակի գաղափարախոսություն, ինչպես նաեւ՝ տեսակետների որոշակի ներդաշնակություն կուսակցության դիրքորոշումներին: Կուսակցության ատենապետը որոշակի արտահայտվեց այն հարցի առնչությամբ, թե ո՞ւմ հետ չպիտի հարաբերվի ՀՌԱԿ-ն առաջիկա ընտրարշավին նախապատրաստվելիս: «Բնականաբար, որեւէ կերպ չենք առնչվելու նախորդ վարչակարգը ներկայացնող ուժերին, որոնց, ի վերջո, «պարտական» ենք ընտրություն կոչված քաղաքակիրթ հասկացությունը երկրում հիմնովին վերացնելու առումով: ՀՌԱԿ-ն այսօրվա դրությամբ խիստ վերապահումով է ընդունում նաեւ վերջին 2-3 տարվա ընթացքում երկրի քաղաքական դաշտում ի հայտ եկած այն ուժերին, որոնք, ճիշտ է, ներկայումս ԱԺ-ի մասն են, սակայն հստակ գաղափարախոսություն, միեւնույն է, չունեն: Գաղափարախոսական այդ հստակության ձեռքբերման դեպքում մենք գուցե հարաբերման եզրեր գտնենք այդ ուժերի հետ», մանրամասնեց ՀՌԱԿ ատենապետը: Նաեւ արձանագրեց, որ երկրի քաղաքական դաշտում ընդդիմություն, որպես այդպիսին, չկա, լոկ անձնական շահով եւ տվյալ պահի թելադրանքով առաջնորդվող մի զանգված է, այնինչ իսկական, առողջ մտածողությամբ ընդդիմության պակաս իրոք զգացվում է:

ՀՌԱԿ փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանն իր ելույթում ամբողջացրեց այն 2 կարեւոր առավելությունները, որոնցով առանձնացել եւ ի սկզբանե աչքի է ընկել կուսակցությունը: «Որպես ավանդական կուսակցություն՝ ՌԱԿ-ն ունի տասնամյակների պատմություն ունեցող կայացած գաղափարախոսություն: Սրան հավելենք նաեւ այն, ամենեւին էլ «ոչ կարեւոր» փաստը, որ վերջին տասնամյակում կուսակցությունը որեւէ առնչություն չի ունեցել իշխանությունների իրականացրած ազգային հոգեւոր ու նյութական արժեքների համատարած թալանին: Փոխարենը՝ ոգեւորել ենք սփյուռքի ռամկավարներին՝ հայրենիքում ներդրումներ անելու, երկրի տնտեսությունը ոտքի կանգնեցնելուն նպաստելուն», ասաց նա: Փոխատենապետը նաեւ խստիվ քննադատեց երկրում ձեւավորված ժխտողականության մթնոլորտը, որն էլ ավելի են խորացնում որոշ քաղաքական ուժեր՝ երկրում առկա դրական երեւույթներն «աչքաթող» անող: Մտահոգիչ է նաեւ այն իրողությունը, որ ներկայիս ԱԺ-ն լոկ քաղաքական խարդավանքների ընդարձակ ասպարեզ է, փոխանակ կառուցողական գործառույթներ իրականացնելու:

ՀՌԱԿ ՀՎ անդամ Ռոբերտ Մավիսակալյանի ելույթը նվիրված էր գլխավորապես սոցիալ-տնտեսական ծանր վիճակին, որ առկա է հանրապետությունում: Մասնավորապես նշեց, թե՛ ժողովրդի համար, թե՛ հոգեբանական եւ թե՛ նյութական առումներով ինչպիսի անհրաժեշտություն է դարձել վերջին տասնամյակում կատարված տնտեսական հանցագործությունները հատուցված, պետական հանցագործներին էլ պատժված տեսնելը: Խոսեց նաեւ տնտեսական հիմնախնդիրների լուծման առաջնային եղանակի՝ աշխատատեղերի ստեղծման մասին:

Ելույթները բազմաթիվ էին՝ թվով 2 տասնյակ, եւ այդ ելույթների ընթացքում բարձրացվեցին եւ անկաշկանդ քննարկման առարկա դարձան կուսակցական, ներքաղաքական, տնտեսության ու արտաքին քաղաքականությանն առնչվող մի շարք կարեւորագույն հարցեր: Այդ հարցերի վերաբերյալ կուսակցության դիրքորոշումներն ու տեսակետները ներկայացրին ՀՌԱԿ ՀՎ անդամներ Անտոն Փիլոյանը, Գառնիկ Հովակիմյանը, Գագիկ Վարդանյանը, Մեխակ Գեւորգյանը, Հրաչյա Կարապետյանը եւ Սեւորդ Հարությունյանը: Ելույթ ունեցան եւ իրենց ներկայացրած մասնաճյուղերի ու ակումբների անդամների տեսակետները պարզեցին Արմեն Ստեփանյանը («Այգեստան» ակումբ), Արտակ Սեդրակյանը («Արաբկիր»), Էդիկ Ստեփանյանը («Սյունիք»), Վաչագան Հովսեփյանը («Վանաձոր»), Լեւոն Ավագյանը («Իսրայել Օրի»), Արմեն Մարգարյանը («Մալիշկա»), Միսակ Կանոնյանը («Արաբկիր») եւ ուրիշներ:

Հավաքի դրական նշանակությունն անժխտելի է, քանզի այդ օրվա քննարկումը նպաստեց, որ իրականանա ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության հիմնական նպատակը՝ առավել սերտ կապ հաստատել մարզային մասնաճյուղերի, առանձին ակումբների եւ, ի վերջո, նորագիր անդամների հետ: Հավաքին ներկա 160 պատվիրակների թվում էին Սյունիքի (Սիսիան եւ Գորիս քաղաքներ), Վայոց ձորի (Մալիշկա գյուղ եւ Եղեգնաձոր), Երեւանը ներկայացնող 15 ակումբների, Լոռու (Վանաձոր եւ Ստեփանավան), Շիրակի (Գյումրիի 5 ակումբներ), Տավուշի (Իջեւան), Արմավիրի (Մեծամոր գյուղ եւ Արմավիր) ՀՌԱԿ ակումբների վարչականները: ՀՎ-ն արձանագրեց, որ այս հավաքն առաջինը լինելով, վերջինը չէ, տարվա ընթացքում պարբերաբար կկազմակերպվեն նման քննարկումներ:

Ա. Գ.

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

«Հայաստանի ֆրանսիական համալսարանն արդարացիորեն Միշել Լեգրայի զավակն է»

Համալսարանը նրան արժանացրեց պատվավոր դոկտորի կոչման

Երեկ Հայաստանի ֆրանսիական համալսարանը մեր երկրում Ֆրանսիայի դեսպան Միշել Լեգրային շնորհեց պատվավոր դոկտորի կոչում: Երեւանում պրն դեսպանի դիվանագիտական առաքելության ավարտի առնչությամբ կազմակերպված մեծարման արարողությանը համալսարանի վարչական խորհրդի նախագահ, ԱԺ պատգամավոր Արթուր Բաղդասարյանը հայտարարեց նաեւ, թե խորհրդի որոշմամբ Միշել Լեգրայի անունով է անվանակոչվել կրթօջախի գրադարանը:

Ի հավաստումն սրա՝ բացվեց ցուցատախտակ:

Պրն Բաղդասարյանը շեշտեց, թե երկար ջանքերից հետո, հատկապես Մ. Լեգրայի հետեւողականության շնորհիվ, բացված համալսարանը համապատասխանում է եվրոպական կրթական չափանիշներին եւ այդպիսով հնարավորություն տալիս մեր երիտասարդներին բարձրորակ կրթություն ստանալ առանց հայրենիքից մեկնելու:

ՀՀ-ում Գերմանիայի դեսպան Ֆոլկեր Ձայցը նշեց, թե սխալմունք է մտածել, թե համալսարանի բացմամբ դժվար գործը հետեւում է մնացել: Ըստ նրա, ոչ մի վայրկյան չի կարելի կանգ առնել զարգացման, նորացման առումով՝ ժամանակակից աշխարհի պատկերացումներով գործարարներ պատրաստելու համար: Նշենք, որ թեպետ համալսարանը կոչվում է ֆրանսիական, փաստացիորեն արդեն գերմանական է նաեւ, խորությամբ ուսուցանվում է գերմաներենը:

Իտալիայի դեսպան Պաոլո Անդրեա Տրաբալցան էլ հույս հայտնեց, թե իր երկիրն իրեն կվերապահի գործելու հնարավորություն, ու համալսարանը կլինի նաեւ իտալական:

Ռուսաստանի դեսպան Անատոլի Դրյուկովն իր շնորհավորական խոսքում նշեց, թե միշտ չէ, որ դիվանագետներն իրենց առաքելության երկրում իրենցից հետո թողնում են նման էական, առարկայական արդյունքներ, ինչպիսին նա համարեց հայ-ֆրանսիական համալսարանը: Ի դեպ, Արթուր Բաղդասարյանը նշեց, թե այսուհետ իրենց հաստատությունում դասավանդվող լեզուների թվին գումարվում է նաեւ ռուսերենը:

Վերադառնալով արարողությանը՝ պրն Լեգրան նշեց, թե ամենեւին չէր սպասում նման բարձր պատվի: «Իրապես հպարտ եմ այս համալսարանով: Հույսով եմ՝ հաջորդ դեսպանը, որ շուտով կփոխարինի ինձ, կշարունակի այս համալսարանի համար սկսած գործը»:

Մեր տվյալներով Միշել Լեգրան իր առաքելությունը Հայաստանում կշարունակի մինչեւ աշուն:

Լ. Գ.

«Մխիթար Գոշ» համալսարանը հաղթահարեց պետական հավատարմագրման եզրափակիչ փուլը

Հունիսի 30-ից մինչեւ հուլիսի 14-ը ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարի հրամանով կազմված պետական քննական մասնագիտական հանձնաժողովները պետական ավարտական քննություններ ընդունեցին Վանաձորի «Մխիթար Գոշ» համալսարանում՝ օտար լեզուներ, տնտեսագիտություն (կառավարում) եւ իրավագիտություն մասնագիտություններից:

Պետական քննական հանձնաժողովների աշխատանքը Վանաձորում եւ Երեւանում կազմակերպել էր բուհերի լիցենզավորման եւ հավատարմագրման ծառայությունը՝ ծառայության պետ Ռոբերտ Գաբրիելյանի ղեկավարությամբ:

Վերջինիս հավաստմամբ, ըստ գործող օրենքի, բուհը պետական կարգավիճակ է ստանում, եթե բուհի շրջանավարտները պետական-ավարտական քննություններում երկու տարի անընդմեջ ապահովում են 60 եւ ավելի տոկոս առաջադիմություն: Պետական քննաշրջանի ընթացքում շրջանավարտների ցուցանիշները բավարարեցին եւ գերազանցեցին պետական չափորոշիչների պահանջը:

Վանաձորի «Մխիթար Գոշ» համալսարանն անցած տարի եւս իր ցուցանիշներով նույն մասնագիտությունների գծով բավարարել է պետական չափորոշիչների պահանջը:

Ռ. Գաբրիելյանը մեր զրույցի ժամանակ մեկ անգամ եւս հիշեցրեց, որ Լոռու մարզում գործող բուհերից միայն «Մխիթար Գոշ» համալսարանն է դիմել եւ ավարտել պետական հավատարմագրման գործընթացը: Նա նշեց, որ պետական հավատարմագրման վերջնական փուլը հաղթահարելուց հետո այդ բուհերը գործելու են պետական բուհերում առկա բոլոր օրենքներով՝ օգտվելով նաեւ նրանց տրված արտոնություններից: Ինչպես հավաստեց պրն. Գաբրիելյանը, ըստ գործող օրենքի որոշակի քանակով պետպատվերի տեղեր կհատկացվեն նաեւ այդ բուհերին:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԽՈՅԱՆ

Եռանախագահները կողմ են Քոչարյան-Ալիեւ Սոչիի հանդիպմանը

Սկիզբը էջ 1

Շաբաթ օրն ադրբեջանական ANS հեռուստատեսությանը տված հարցազրույցում արտգործնախարար Վ. Գուլիեւը ԵԱՀԿ ՄԽ վերջին այցը տարածաշրջան համարել է «սովորական»: Գուլիեւը նշել է, որ համանախագահները պետք է «պարտորին իր տեղը դնեն», որի համար պետք է օգտագործվեն տարբեր միջոցներ. «Բանակցային գործընթացում առաջընթացի բացակայության գլխավոր մեղավորը Հայաստանն է: Կամ Ադրբեջանը պետք է լուծի հակամարտությունն իր իմացածով, կամ՝ ԵԱՀԿ-ն: Եթե համանախագահներն ուշադրություն են հասկացնում Ադրբեջանի ռազմաշունչ հայտարարություններին, մի պետություն, որի հողերը զավթված են, ապա կարելի է ենթադրել, որ ներկա «ստատուս քվոյի» պահպանումը համանախագահների շահերից է բխում»:

Ռազմաշունչ հայտարարություններով շարունակում է ուշադրության կենտրոնում մնալ պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւը: Վերջինս համանախագահների հետ հանդիպման ընթացքում ասել է. «Հայաստանը ստեղծվել է ադրբեջանական գրավյալ տարածքների վրա՝ 29 հազար քառ. կմ տարածքով: Սա մեր պատմական զիջողությունն է Հայաստանին, բայց ավելին չենք կարող անել»: Աբիեւի հայտարարությունը եւս մեկ անգամ հուշում է, որ բռնամոլ չպետք է մի քիչ հող անգամ զիջել: Ադրբեջանցիները ոչ միայն ԼՂՀ-ն են համարում ադրբեջանական, այլեւ Հայաստանը՝ իր ներկա տարածքով: Առավել զարմանալի է Ք. Քավանոյի կեցվածքը. վերջինս Բաքվում Աբիեւի հետ հանդիպման ընթացքում համաձայնել է նախարարի այն արտահայտությանը, թե հայերը պարբերաբար խախտում են զինադադարի ռեժիմը:

Արցախ

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

«Ժողովրդին փորձում են համոզել, թե ԼՂՀ-ում աղքատ ապրելը բնական է»

ԺԱՄ-ը եւ ՀՅԴ-ն պատրաստվում են տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններին

ԼՂՀ ներքաղաքական իրավիճակը կարելի է բնորոշել մեկ բառով՝ կայուն։ Անշուշտ, դա չի նշանակում, թե հանրապետությունում գործող քաղաքական կուսակցությունների միջեւ չկա իշխանական պայքար, որն առայժմ արտահայտվում է տեղական ԶԼՄ-ների հրապարակումներով։ ԼՂՀ-ում գործում են քաղաքական վեց կուսակցություններ, որոնցից երկուսը՝ Ժողովրդավարական Արցախ միությունը (ԺԱՄ) եւ ՀՅ Դաշնակցությունը, արտահայտում են արցախցիների մեծամասնության տեսակետը։ Պայմանականորեն ԺԱՄ-ը համարենք իշխող, ՀՅԴ-ն՝ ընդդիմադիր կուսակցություն։ Պայմանականորեն, որովհետեւ ա) ԺԱՄ-ը կազմավորվել է համեմատաբար վերջերս, իշխանությունների կողմից եւ հետամուտ է նախագահ Ա. Ղուկասյանի հռչակած ժողովրդավարական սկզբունքներին, ազատ շուկայական հարաբերությունների հաստատմանը. բ) ՀՅԴ-ն ընդդիմադիր չի կարելի համարել այն պարզ պատճառով, որ կառավարության կազմում կան դաշնակցական նախարարներ, վարչապետի եւ նախագահի խորհրդականներ։ Այսօր արդեն զգացվում է, որ ԺԱՄ-ՀՅԴ հակասությունները խորանալու միտումներ ունեն եւ տեսանելի են իշխող կուսակցության տեսակետներն արտահայտող «Ազատ Արցախ» եւ ՀՅԴ Արցախի ԿԿ «Ապառաժ» թերթերում։ Բացառությամբ մի քանի հրապարակումների, վերոնշյալ պարբերականները միմյանց քննադատելու հարցում չեն հատում կոռեկտության չգրված սահմանները։ Սեպտեմբերի 5-ին ԼՂՀ-ում տեղի կունենան տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններ, որոնց արդյունքները կարող են վճռական լինել 2002 թ. ԼՂՀ-ում կայանալիք նախագահական ընտրություններում։ Սեպտեմբերյան ընտրություններին ԺԱՄ-ը եւ ՀՅԴ-ն լրջորեն նախապատրաստվում են, ուրեմն նախապատրաստվում են 2002 թ. նախագահական ընտրություններին։

ԼՂՀ ԱԺ-ում եւս ԺԱՄ-ՀՅԴ հակասությունները օրենքների ընդունման տեսանկյունից նկատելի են, ինչը, բնականաբար, նորմալ եւ առողջ երեւույթ է։ Մեկ տարի առաջ համաժողովրդական ընտրություններով ձեւավորված խորհրդարանում այսօր ԺԱՄ-ն ունի 20 պատգամավոր, ՀՅԴ-ն 9-ը, 4-ն անկախ են։ Պիտի նշենք, որ այս համամասնությունը մեկ տարվա ընթացքում է ձեւավորվել. ընտրություններում ձեւավորված խորհրդարանի 33 պատգամավորներից 13-ը ԺԱՄ-ականներ էին, 11-ը անկախ, 9-ը դաշնակցական։

ԼՂՀ-ում ստեղծված ներքաղաքական մի շարք հարցեր պարզաբանելու նպատակով զրուցեցինք Արցախի ՀՅԴ ԿԿ ներկայացուցիչ Գրիշա Հայրապետյանի հետ։ Ներկայացում կհրապարակենք հարցազրույց «մյուս» ճամբարից։

– Պրն Հայրապետյան, ինչպե՞ս եք գնահատում ԼՂՀ ներքաղաքական իրավիճակը։

– Գնահատում եմ կայուն, ավելի ճիշտ՝ շատ կայուն։

– Որոշ հարցերում, մասնավորապես ներքին քաղաքականությանը վերաբերող, ՀՅԴ-ն իշխանությունների հետ ունի լուրջ տարաձայնություններ։

– Այո, կան մի շարք այդպիսի հարցեր։ ԿԿ-ն հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ արտաքին թշնամին շատ մոտ է, որդեգրել է հետեւյալ կեցվածքը. շատ հարցերում չընդունելով ներկա իշխանությունների քաղաքականությունը, փորձում ենք չխանգարել իշխանություններին։ Մեր տարաձայնությունները Ա. Ղուկասյանին ներկայացնում ենք փակ նամակների ձեւով, փորձում ենք առանձին խոսակցությունների ժամանակ ճշտել հարաբերությունները, նախագահին իրազեկել մեր կարծիքը։

Մենք գտնում ենք, որ ԼՂՀ-ն մեր երկրի (նկատի ունի Հայաստանը- Թ. Հ.) այն մասն է, որտեղ քաղաքական ուժերը պետք է լավ գիտակցեն արտաքին թշնամու վտանգը. ՀՅԴ-ն իր կտրուկ խոսքն ասում է ընտրություններից ընտրություններ։ Այսինքն՝ մենք գտնում ենք, որ ԼՂՀ-ում գործող օրենքների համաձայն պետք է տեղի ունենա իշխանափոխություն։

– Կարո՞ղ եք նշել այն ոլորտները, որտեղ, ՀՅԴ կարծիքով, նախագահը եւ իշխանությունները սխալ քաղաքականություն են վարում։

– Նախ եւ առաջ վարվող այն քաղաքականությունը, որ կարծես ժողովրդին համոզում է, թե ԼՂՀ-ում աղքատ ապրելը բնական է։ Սա անընդունելի է։ Արցախահայությունը հնարավորություն ունի ներկա վիճակից ապրելու մի քանի անգամ լավ, եթե աշխատանքները ճիշտ կազմակերպվեն։ Ստեղծված է տպավորություն, թե ով բնակվի ԼՂՀ-ում, պետք է աղքատ լինի։ Սա մենք միանշանակ կապում ենք իշխանությունների վարած տնտեսական քաղաքականության հետ։ Մենք մայր հայրենիքից՝ Հայաստանից, ստանում ենք մեծ օգնություն, ստանում ենք ճիշտ ժամանակին։ Սա միջազգային օգնություն չէ, որ ստանալուց առաջ մեզ ինչ-ինչ պայմաններ առաջադրեն։ Հայաստանը մեզ օգնում է ճիշտ այն ժամին, երբ պետք է։ Նման պայմաններում չկարողանալ ոտքի կանգնեցնել տնտեսությունը՝ զարմանալի է։

– Եթե որոշ հարցերում համամիտ չեք նախագահի կառավարության տնտեսական քաղաքականության հետ, ապա ինչո՞ւ է Ժաննա Գալստյանը նախագահի խորհրդական, ունեք դաշնակցական նախարարներ, խորհրդականներ։

– Ժ. Գալստյանը ՀՅԴ անդամ չէ։ Նա նախագահի կողմից խորհրդական նշանակվեց առանց նախապես համաձայնեցնելու կամ տեղեկացնելու մեր կուսակցությանը։ Մեկ տարուց ավելի է, ինչ Ժ. Գալստյանը հեռացվել է ՀՅԴ շարքերից։ Անվտանգության խորհրդի քարտուղարի տեղակալ Գեորգի Պետրոսյանը ՀՅԴ-ից է, վարչապետի օգնական Սերժ Ամիրխանյանը՝ նույնպես։ ՀՅԴ-ն չի ընդունում ԼՂՀ իշխանությունների տնտեսական քաղաքականությունը, միեւնույն ժամանակ մեզ պարտավորված ենք զգում. եթե իշխանությունները դաշնակցական առանձին մարդկանց ուզում են օգտագործել հանուն պետության կայացման, ՀՅԴ-ն «չէ» չի ասում։

– Ժամանակին իշխանությունները ԼՂՀ-ում ստեղծված սոցիալ-տնտեսական վիճակը պայմանավորում էին Սամվել Բաբայանի գործունեությամբ։ Մի կողմ թողնենք Բաբայանին գնահատականներ տալը։ Բաբայանի բանտարկությունից հետո ինչպիսի՞ն է իրավիճակը. դրական քայլեր արվո՞ւմ են, տնտեսական վիճակը բարելավման միտումներ ունի՞, ժողովրդավարությունը խորանո՞ւմ է։

– Չի կարելի գնահատական չտալ Սամվել Բաբայանի գործունեությանը։ Ամեն ինչ պետք է համեմատության մեջ նայենք։ Բաբայանի անձը կներկայացնեի երկակի. որպես զինվորի՝ մինչեւ 1994 թ. մայիս եւ որպես քաղաքական գործչի՝ 1994 թ.-ից հետո։ Առաջին դեպքում իսկական զինվոր էր, երկրորդ դեպքում՝ որպես քաղաքական գործիչ, բացասական դեր էր կատարում, օգտագործում էր բանակի իմիջը, իրեն ամեն ինչ թույլ էր տալիս։

Սամվել Բաբայանի տապալումից հետո, իհարկե, ժողովրդավարություն հաստատելու առումով սկզբնական շրջանում լուրջ քայլեր արվեցին։ Ցավոք, հետագայում այդ քայլերը մոռացվեցին, նախագահ Ղուկասյանն իր խոստումներին, հայտարարություններին հավատարիմ չմնաց։ Կարծես թե Ղուկասյանն էլ ղեկավարման մի ձեւ գտավ՝ այն, ինչ տեսել է Սամվել Բաբայանի օրոք։

– Ինչպե՞ս է ՀՅԴ-ն վերաբերվում Հ. Ալիեւի ռազմաշունչ հայտարարություններին։

– Բնական է, հնարավոր չէ, որ նման հայտարարություններ Ադրբեջանը չաներ։ Հինգ-վեց տարի է, Ադրբեջանը թաքցնում է իր իսկական դեմքը։ Դա այն պետությունն է, որ խոսում է խաղաղության մասին, բայց մտքում պատերազմն է։ Այդ հայտարարությունները մեզ հիշեցնում են, որ պետք է միշտ պատրաստ լինենք։

– Ի՞նչ ակնկալիքներ ունեք ԵԱՀԿ Մինսկի խմբից, այս անորոշ վիճակը մինչեւ ե՞րբ է շարունակվելու։

– Դեռ 1988 թ. Ղարաբաղի ժողովուրդը միանշանակ հարցի խաղաղ կարգավորման կողմնակից էր։ Այսօր էլ մենք ցանկանում ենք հարցը միմիայն խաղաղ ճանապարհով լուծել։ Պետք է նաեւ պարզորեն ասենք. ղարաբաղցիների համար ԼՂՀ հարցը լուծված է, մենք միացել ենք մայր հայրենիքին, պրոբլեմը Ադրբեջանինն է։ Կարծում եմ, համանախագահները պետք է Ադրբեջանի իշխանություններին ջանան հասկացնել, որ այն, ինչ կատարվել է, ԼՂ ժողովրդի իրավունքն է։

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
Ստեփանակերտ-Երեւան

ԱՐԴՅՈՒՆԱՀԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Դմբոնի ոսկին

Խոսելով այն մասին, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությանն անհրաժեշտ են ներդրումներ, երեւի հարկ է տալ օբյեկտիվ տեղեկատվություն, թե արտասահմանյան կամ հայրենական ձեռնարկատերերը, առանց ռիսկի ենթարկվելու, որ ոլորտներում կարող են ներդնել միջոցներ։

Անկասկած, ճիշտ կազմակերպման դեպքում Ղարաբաղում հաջողությամբ կարող է զարգանալ սննդի վերամշակող արդյունաբերությունը։ Հայտնի է, թե երկրամասի բնությունը որքան հարուստ է գյուղատնտեսական (անտառային) բարիքներով։

Սակայն ղարաբաղյան հողը հարուստ է նաեւ հանքային հումքով։ Այս փաստը վաղուց է հայտնի, սակայն գործը չի հասել արդյունաբերական վերամշակման։ Հայաստանի ինժեներական ակադեմիայի թղթակից - անդամ Գուրգեն Գրիգորյանը համարում է, որ Ղարաբաղում բավականաչափ առկա հանքային եւ ոչ հանքային հումքից կարելի է արտադրել պղինձ, ոսկի, արծաթ, ցինկ, կապար, սնդիկ, քարաբամբակ, հալած ցեմենտ, միաձույլ սալիկներ, աղյուսներ։ Դրանց իրացումը հնարավոր է ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին շուկաներում։

Հումքի արդյունաբերական վերամշակումն իր հերթին կարող է խթանել այլ՝ կաբելային, ոսկերչական, բժշկական արտադրությունների զարգացումը։ Ընդ որում, ձեռնտու է հումքի համալիր օգտագործումը, քանզի հնարավոր կլինի ունենալ գրեթե առանց թափոնների արտադրություն։

Գիտնականն այս խնդրի լուծման համար առաջարկում է կազմել պաշարների արդյունաբերական եւ գործնականում դրանց իրացման մանրամասն ծրագիր։ Գ. Գրիգորյանի կարծիքով, ծրագրում առաջնային տեղ պետք է գրավի հումքային այն պաշարների իրացումը, որոնք կարող են արագ շահութաբերություն ապահովել։ Ի հաստատումն կարծիքի, գիտնականը որպես օրինակ ներկայացնում է Դմբոնի (Մարդակերտի շրջան) ոսկու-պղնձի հանքը։ Երկրաբանական նոր տվյալները միանշանակ վկայում են այս հանքի արդյունաբերական նշանակությունը։ Հետեւաբար՝ նաեւ տեղում հանքանյութի համալիր մշակման կազմակերպման նպատակահարմարությունը եւ շահավետությունը, համարում է Գ. Գրիգորյանը։ Սակայն «Հայոսկու» Դմբոնի դուստր-ձեռնարկությունը դեռեւս չի կարող լուծել այդ խնդիրը։

Գիտնականն առաջարկում է այս ձեռնարկությունը վերակառուցել, դարձնել գունավոր մետաղների ինքնուրույն գործարան՝ համալրելով համապատասխան կադրերով։ Մեկ տարի ակտիվ աշխատանքից հետո գործարանը կկարողանա թողարկել առաջին արտադրանքը։ Երկրաբան-գիտնականի նախնական հաշվարկները ցույց են տալիս, որ տարեկան 100 հազար տոննա հումքի մշակման պայմաններում կարելի է թողարկել 10 եւ ավելի միլիոն դոլարի արտադրանք։ Արտադրության հետագա ընդլայնումը հնարավորություն կտա բացել 3 հազարից ավելի աշխատատեղեր։

Գիտնականը համարում է, որ հանքային հումքը լիովին իրական բազա է արդյունաբերության զարգացման, ուրեմն նաեւ՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության տնտեսության զարգացման համար։

«ԴԵ ՖԱԿՏՕ»

ՄԱՄՈՒԼ

Յարոմիր Շտեթինա. «Տեսանք Աղթամարը, Մուսալեռը, Անին։ Ֆանտաստիկ քաղաք է»

Թուրք հասկացությունը չէր լրագրողի զգայարաններով

Ցավոք, արցախյան մամուլը Երեւան է հասնում ընդհատումներով կամ չի հասնում։ Ցավոք, որովհետեւ արցախյան մամուլում կարելի է կարդալ հրապարակումներ, որոնք երբեմն չափազանց ուշագրավ են, հետաքրքիր, ազդու։ Վերջին անգամ ԼՂՀ-ում գտնվելու օրերին «Ազատ Արցախ» թերթում կարդացի հարցազրույց չեխական հեռուստատեսության լրագրող Յարոմիր Շտեթինայի հետ, որը, ինչպես գրում է լրագրող Նաիրա Հայրումյանը, «ղարաբաղյան հակամարտությունը լուսաբանելու ավելի քան տասը տարվա փորձ ունի եւ հայկական հարցի ուսումնասիրության ուղղությամբ երկար ու դժվար ճանապարհ է անցել»։

Պատմում է Յարոմիրը. «Հետաքրքրությունս հայ ժողովրդի պատմության հանդեպ ծագել է Վերֆելի «Մուսա լեռան 40 օրը» գրքի ընթերցումից հետո։ Դեռ 1984 թ., որպես զբոսաշրջիկներ, այցելեցինք Թուրքիա՝ տեսանք Աղթամարը, Մուսալեռը, Անին։ Ֆանտաստիկ քաղաք է։ Մեր հետաքրքրությունը զուտ հայկականի հանդեպ կասկածանքների տեղիք տվեց. մեզ հետեւում էին թուրքական հատուկ ծառայությունները։ Այդ ժամանակ Մալաթիայում թուրքական ներքին գործերն իրականացնում էին լայնամասշտաբ գործողություն քրդերի դեմ։ Դրա «շրջանակներում» ձերբակալեցին եւ փակ դատով (մենք նույնիսկ չէինք հասկանում, թե ինչ է խոսում դատավորը) մեզ դատապարտեցին բանտային կալանքի 6 տարի ժամկետով։ 6 ամիս գտնվում էինք Աթաթուրքի անվան բանտում, իսկ հայրենիքում մեզ անհետ կորածներ էին համարում։ Մեզ փրկեց մի թուրք սպա, որը թույլ տվեց զանգել դեսպանատուն։ Դատավճիռը վերանայվեց, եւ մեզ դուրս վռնդեցին Թուրքիայից։ Հասկացա, թե ինչ է նշանակում թուրքական բռնություն։ Հայերի հետ բանտում նստած էին քրդեր, նրանք, ովքեր 100 տարի առաջ մասնակցում էին հայերի ցեղասպանությանը։ Հիմա էլ պատմությունը նույն ճակատագիրը պատրաստել է քրդերի համար»։

Յարոմիրն առաջին անգամ Արցախ է եկել 1990 թ.։ «Օդանավակայանում դեռ խորհրդային զորքեր էին եւ թուրք օմոնականներ։ Օդանավակայանը վերահսկում էր գնդապետ Հաջիեւը, որը երեք անգամ ինձ հետ ուղարկեց Երեւան։ Չորրորդ անգամ եկա թերթեր տեղափոխող ինքնաթիռով. անմիջապես ձերբակալեցին եւ Շուշի տարան։ Մի քանի ժամ պահեցին առանձնասենյակում։ Երբ «քննիչը» դուրս եկավ, ես պատկերացրի, թե ինչ կարող է ինձ սպասել, աննկատելի դուրս եկա սենյակից եւ կածաններով հասա Ստեփանակերտ։ Հաջորդ անգամ ուղղաթիռով եկա. մինչեւ օդանավակայան հասնելն ինձ իջեցրին Ասկերանում։ Աշխատում էի չհանդիպել Հաջիեւին, որը, ինչպես ինքս եմ տեսել, զվարճանալու համար դուրս էր գալիս մարդորսի։ Հետո իմացա, որ նրան սպանել են... Փորձեցի հարցազրույց անել Պոլյանիչկոյի հետ, սակայն ինքս չորսժամանոց «հարցազրույցի» ենթարկվեցի հարբած գեներալի կողմից»։

Հարցազրույցն ավարտվում է Յարոմիրի հորդորով. «Սարդարապատից հետո Ղարաբաղը հայ ազգի առաջին եւ ամենանշանավոր հաղթանակն է։ Չի կարելի այն ձեռքից տալ»։

Թ. Հ.

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Մոսկվայում մահափորձեր հայ գործարարների դեմ

Հուլիսի 7-ին միանգամից երկու հայ գործարարներ վարձու մարդասպանների զոհերը դարձան Մոսկվայի հյուսիսարեւելյան շրջանում: Երկու դեպքում էլ մահափորձի դրդապատճառները դեռեւս չեն պարզվել: Ճիշտ է, զարմացնում է այն, որ գանգստերները թեեւ ձեռնարկատերերի վրա կրակել են մոտ տարածությունից, բայց նրանց փրկության հնարավորություն են թողել:

Մոտավորապես ժամը իննին կրակոցներ հնչեցին Մուրմանսկի նրբանցքում, որտեղ բնակվում էր 38-ամյա Մելիք Առաքելյանը: Նա փոքր վարսավիրանոցի սեփականատեր էր մերձմոսկովյան Կրասնոգորսկում: Ի դեպ, պտտվող լուրերի համաձայն, նրա գործերը վերջերս այնքան էլ հաջող չէին, եւ նույնիսկ հարկ էր եղել փակել վարսավիրանոցը: Բացառված չէ, որ ձեռնարկատերը պարտքեր ունեցած լինի եւ հենց դրանք էլ պատվիրված սպանության պատճառ դարձած լինեն:

Գանգստերը տան մոտերքում տեղ էր զբաղեցրել դեռ առավոտյան ժամը ութին: Բնակիչները տեսել էին անծանոթ մեկին, որը նստած գարեջուր էր խմում: Ժամը 9-ն անց 40-ին Առաքելյանը դուրս էր եկել մուտքից եւ քայլել դեպի ծաղկանոցի մոտ կայանած «Վոլգան»: Մարդասպանն անմիջապես ցատկել էր տեղից, անցել ցանկապատի վրայով, մոտեցել գործարարին եւ կրակ բացել: Մի քանի փամփուշտ մխրճվել էր մեքենայի դռան մեջ, իսկ ինքը՝ Առաքելյանը, չորս ծանր վերք էր ստացել: Ըստ երեւույթին հանցագործը որոշել էր, թե առաջադրանքը կատարված է, եւ արագորեն հեռացել էր: Հային օրհասական վիճակում հասցրել էին հիվանդանոց:

Իսկ մի քանի ժամ անց Մոսկվայի հյուսիս-արեւելքում կրկին կրակոցներ լսվեցին, այս անգամ՝ Օստանկինոյի Կարգոպոլսկայա փողոցում: Այստեղ դեպքերը զարգացան համանման սցենարով: Ելուզակը տան մոտ դիմավորեց երեսնամյա Ֆրունզե Վարդանյանին՝ հայկական «Դանա» ֆիրմայի կառավարչին: Այդ ֆիրման զբաղվում է սեւ եւ գունավոր մետաղների առաքումներով, եւ Վարդանյանը օրերս Մոսկվա էր ժամանել պատվիրատուների հետ բանակցելու: Նա ակնհայտորեն չէր սպասում հարձակման. անծանոթը ընդհուպ մոտեցավ նրան եւ սկսեց կրակել: Չորս գնդակ արձակելուց հետո գանգստերը հեռացավ՝ դարձյալ գլխին ստուգիչ կրակոց չարձակելով: Ներկայումս բժիշկները փորձում են փրկել Վարդանյանի կյանքը:

Միլիցիայում նշում են, որ երկու մահափորձերի ձեռագրերը նման են, օգտագործվել է նույնիսկ միատեսակ զենք՝ Մակարովի ատրճանակ: Բայց ըստ երեւույթին դա լոկ զուգադիպություն է: Եվ եթե Առաքելյանի սպանությունը կարող էին պատվիրել Մոսկվայում, ապա Վարդանյանի սպանության պատվիրատուներին հավանաբար պետք է փնտրել Հայաստանում:

«ՄՈՍԿՈՎՍԿԻ ԿՈՄՍՈՄՈԼԵՑ»

Կյանքը շարունակվում է

Մի պայծառ օր մոսկվացի ոսկերիչ Սամվել Գեւորգյանը որոշեց տեղի հայոց եկեղեցում կնքել իր որդի Հայկին՝ դրանով իսկ նշանավորելով վերջինիս ինստիտուտ ընդունվելու հաճելի իրադարձությունը: Բայց Ռուսաստանի մայրաքաղաքի հայ կրոնական կյանքում տեղի ունեցող անցանկալի կատակլիզմները բացառում էին սուրբ արարողության անցկացումը Ս. Հարություն եկեղեցում: Եվ Գեւորգյանն ընտրեց մոսկովյան նշանավոր «Արտիկո» կոնցեռնի տարածքում գտնվող Ս. Գեւորգ մատուռը, որն իր սեփական միջոցներով կառուցել է կոնցեռնի նախագահ, ղարաբաղցի բարերար Արթուր Բաղրյանը: Բայց Գեւորգյանը հանկարծ հիշեց, որ, ախր, ինքն էլ կնքված չէ, որ մյուռոնի սուրբ բույրը ծանոթ չէ նաեւ հարազատ կնոջը՝ Լիլիային: Պետք է օջախով մկրտվել, որոշեց նա: Մանավանդ որ քավորի հարցն էլ լուծվեց օպերատիվորեն. նույն շենքում մի հայ ընտանիք էլ է ապրում, եւ որ ամենակարեւորն էր տվյալ իրադրությունում, նրա ղեկավարը՝ պոստենցիալ քավոր բաքվեցի Յուրա Մուսայելյանը, փառք Աստծո, վաղուց կնքված էր...

Վճռվեց ու արվեց: Հայ եկեղեցու սպասավորներ Տեր Գեւորգ քահանա Վարդանյանի եւ Տեր Տիրան քահանա Ավագյանի օրհնությամբ Ս. Գեւորգ մատուռում տեղի ունեցավ մկրտության հիրավի վսեմ արարողությունը: Պետք էր միայն տեսնել ինչպես կնքվողների, այնպես էլ բոլոր ներկաների հուզառատ դեմքերը:

Իսկ հետո նույն «Արտիկոյի» հայկական ռեստորանի բացօթյա տաղավարներից մեկում կարմիր գինով նշվեց երեք «օրինականացված» հայ քրիստոնյաների հոգեւոր վերածնունդը: Հնչում էր հայկական հոգեպարար երաժշտությունը:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Չեռք-ձեռքի հանուն ամբողջական Կիպրոսի

«Քաղաքացիություն հանուն ամբողջական Կիպրոսի» ընկերության կազմակերպությամբ Անգլիայի կիպրոսյան հույն համայնքը Կիպրոսի հյուսիսային մասի 40 տոկոսի թուրքական բռնազավթման 27-րդ տարեդարձը պատրաստվում է նշել հուլիսի 19-ին: Ըստ ինտերնետային լրատվության, այդ օրն առավոտյան ժամը 10:30–18-ը տեղի է ունենալու լռելյայն «ցույց-հսկում» Վեստմինստեր մետրոյի կայարանի մոտ գտնվող խորհրդարանի հրապարակում, որտեղից ցուցարարները հավանաբար ուղղվեն թուրքական դեսպանատուն եւ մնան այնտեղ ամբողջ գիշեր: Հիշեցնելով նախ, որ մի վանք եւ 2 հայկական եկեղեցի գտնվում են գրավյալ տարածքում եւ դարձել են անհասանելի, երկրորդ, որ կիպրոսցի հույն համայնքի շատ ներկայացուցիչներ հունվարի 26-ին մաս էին կազմել ներքին գործերի նախարարության շենքի առաջ հայերի կազմակերպած ցույցին, լրատվությունը կոչ է անում բոլոր անգլիաբնակ հայերին մասնակցել «ցույց-հսկումին» եւ իրենց զորակցությունն արտահայտել Կիպրոսի տարածքային ամբողջականությանը:

Հ. Օ.

Թուրքական բանտերի կալանավորները հասան ուզածներին

ԱՆԿԱՐԱ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Պաշտոնական Անկարան հրաժարվել է նոր տեսակի բանտերի շինարարության ծրագրից: Տվյալ նախագիծը երկրում առաջացրել է բանտարկյալների եւ նրանց հարազատների բողոքի ալիքը: Անցած տարվա հոկտեմբերին սկսված հացադուլներին մասնակցեցին հարյուրավոր բանտարկյալներ՝ ձախաթեւյան շարժումների ակտիվիստներ, ըստ որում նրանցից 29-ը մահացան: Բանտարկյալները բողոքում էին ոչ ավելի քան երեք մարդու համար նախատեսված ոչ մեծ խցերով բանտերի շինարարության դեմ: Այդ բանտախցերը պետք է փոխարինեին այժմ գոյություն ունեցող մեծ բանտախցերին, որտեղ տեղավորվում են մոտ 60 մարդու: Իրավապաշտպան կազմակերպությունները եւ հացադուլների մասնակիցները պնդում են, որ ոչ մեծ բանտախցերը հնարավորություն են ընձեռում բանտային իշխանություններին ավելի հեշտությամբ հաշվեհարդար տեսնել բանտարկյալների հետ: Թուրք բանտարկյալների տեւական պայքարը հասավ ցանկալի արդյունքի: Հուլիսի 15-ին թուրքական լրատվամիջոցները տարածել են իշխանությունների պաշտոնական հաղորդագրությունը: «Ռոյթեր» գործակալության հաղորդմամբ, համաձայն հաղորդագրության, բանտերի վերակառուցում չի կատարվելու:

Ինդիրա Գանդիի Հայաստան այցի 25-ամյակի առիթով

Մշակութային միջոցառում Երեւանի «Մոսկվա» կինոթատրոնում

«Հնդկաստանի մայր», 20-րդ դարի մեծագույն կին քաղաքական դեմք Ինդիրա Գանդիի Հայաստան պատմական այցի 25-ամյակի առիթով (1976թ. հունիսի 11–13) Հնդկաստանի դեսպանությունը կազմակերպում է մշակութային կարեւոր միջոցառում, որը տեղի է ունենալու հուլիսի 19-ի երեկոյան, Երեւանի «Մոսկվա» կինոթատրոնում:

Հնդկաստանի նախկին վարչապետուհի Ինդիրա Գանդիի հայաստանյան այցի նկարների ցուցահանդեսը բացվելու է ձեռամբ տիկին Ռիմա Դեմիրճյանի, նկատի առնելով, որ հայ քաղաքական մեծ գործիչ Կարեն Դեմիրճյանն էր կազմակերպել Ինդիրա Գանդիի այցը հայոց աշխարհ... Միաժամանակ միջոցառման մասնակիցները ներկա են լինելու «Մահաբհարաթա» դյուցազնավեպի գեղանկարների ցուցահանդեսին, որն իրագործել է նկարիչ Նիկո Մանուկյանը: Այդ դյուցազնավեպի հայկական տպագրությունն ընթերցողներին է փոխանցվելու Խոսրով Հարությունյանի կողմից՝ որպես հայոց քրիստոնեության պետականորեն ընդունման 1700-ամյակի տոնակատարությունների պետական կազմակերպիչ կոմիտեի փոխնախագահի: Հյուրերին բաժանվելու է դեսպանության պատրաստած «Ազդարար Հնդկաստանի» երկրորդ համարը: Ապա լինելու է վերջերս տեղի ունեցած Ինդիրա Գանդիի հիշատակի սեղանի թենիսի մրցաշարի հաղթողների մրցանակաբաշխությունը: Երեկոն եզրափակվելու է այդ պատմական այցի մասին վավերագրական ֆիլմերի ցուցադրությամբ: Միջոցառումն ազատ է հանրության համար, եւ կարելի է հրավիրատոմս ձեռք բերել Հնդկաստանի դեսպանությունից:

Հուսով ենք, որ հուլիսի 19-ի այս հիշարժան միջոցառումը առավել կամրապնդի երկու բարեկամ ժողովուրդների վճռականությունը՝

Ինդիրա Գանդին որդիների հետ:

միասնաբար դիմակայելու 21-րդ դարի բոլոր դժվարությունները՝ Ջավահառլալ Ներուի եւ նրա արժանավոր դուստր Ինդիրա Գանդիի տեսլականով:

ՏԱՄԱ ՄՈՍԻԿՈՖՅԱՆ

Դելիում Մուշարաֆի առջեւ կարմիր գորգ փռեցին

Դեռ երկու տարի առաջ Հնդկաստանն ու Պակիստանը չհայտարարված պատերազմի մեջ էին: Բայց երբ անցյալ շաբաթավերջին Պակիստանի նոր նախագահ գեներալ Փերվեզ Մուշարաֆը Դելի այցելեց, օդանավակայանում նրա առջեւ կարմիր գորգ փռեցին: Ջերմ ընդունելությունից հետո Ագրա քաղաքում Մուշարաֆը կիրակի օրը երկու անգամ հանդիպում ունեցավ Հնդկաստանի վարչապետ Աթալ Բեհարի Վաջպայիի հետ: Առաջին հանդիպման ընթացքում առանձնազրույցը տեւեց մոտ երկու ժամ: Հնդկաստանի ԱԳՆ խոսնակի տեղեկատվության համաձայն, արծարծվել է հիմնականում Ջամուի ու Քաշմիրի նահանգի հարցը, որի նկատմամբ հավակնություններ ունի Պակիստանը: 1947 թ. Պակիստանի ստեղծումից ի վեր երկու հարեւան երկրներն արդեն երկու անգամ պատերազմել են առավելապես մահմեդականներով բնակեցված Քաշմիրի համար: Հնդկաստանի ԱԳՆ խոսնակը կիրակի օրը լրագրողներին հայտարարեց, որ վարչապետ Վաջպային սիրահոժար ընդունել է նախագահ Մուշարաֆի հրավերը եւ մինչեւ տարեվերջ պատասխան այցով կմեկնի Պակիստան: Միաժամանակ «Ֆիգարո» թերթը տեղեկացնում է, որ կիրակի օրը Ագրայում հակապակիստանական ցույցեր են անցկացվել: Ցուցարարները գեներալ Մուշարաֆից մասնավորապես պահանջում էին ազատ արձակել 1971 թ. Բանգլադեշի անկախության հռչակումից ի վեր Պակիստանում պահվող 54 հնդիկ ռազմագերիներին: Նույն օրը Ջամուի ու Քաշմիրի նահանգում հնդկական բանակն առճակատման մեջ է մտել անջատական մարտիկների հետ: Բանակի տվյալներով, բախումների հետեւանքով կա 10 զոհ: Չնայած նոր ծավալված հնդկա-պակիստանյան «անկեղծ ու ջերմ» բանակցություններին, Քաշմիրի խնդրի լուծումը, ըստ երեւույթին, դեռ երկար ժամանակ կպահանջի:

Պ. Ք.

ԱՄՆ-ը կարագացնի «հակահրթիռային վահանի» ստեղծումը

Ամերիկացի գեներալ-լեյտենանտ Ռոնալդ Քեդիշը Սենատում հուլիսի 12-ին հայտարարեց, որ Պենտագոնի նոր ծրագրի նպատակն է արագացնել միջմայրցամաքային բալիստիկ հրթիռների կալանման փորձարկումները եւ ԱՄՆ «հակահրթիռային վահանի» ստեղծումը: Մասնավորապես նախատեսված է, ի խախտումն բալիստիկ հրթիռների կրճատման 1972 թ. պայմանագրի, Ալյասկայում ստեղծել 5 հրթիռապահեստ, իսկ Կոդիակ կղզում՝ կալանիչ հրթիռների եւ կեղծ հրթիռների արձակման կայան: Այս ամենը պետք է իրականացվի մինչեւ 2004-2006 թթ.:

Պենտագոնի բարձրաստիճան պաշտոնյաները, իհարկե, հասկանում են, որ իրենց գործողությունների պատճառով հարկ կլինի չեղյալ հայտարարել 1972 թ. պայմանագիրը կամ փոխարինել նորով: «Մոնդ» թերթը գրում է, որ ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշ կրտսերը իր պաշտոնավարության առաջին իսկ օրերից փորձում է ստեղծել հակահրթիռային պաշտպանության բազմաշերտ համակարգ, որը գործելու է ծովում, ցամաքում, օդում, տիեզերքում: Օգտագործվելու է նաեւ լազերային սարքով հանդերձավորված «Բոինգ-747» ինքնաթիռ: Ըստ Պենտագոնի նոր ծրագրի, ԱՄՆ «հակահրթիռային վահանը» գործելու է արդեն 2004 թ.:

Ռուսաստանի պաշտպանության նախկին նախարար, նախագահ Պուտինի խորհրդական Իգոր Սերգեեւն այս կապակցությամբ հայտարարել է, որ խուճապի մատնվելու պատճառ չկա, եւ որ Մոսկվան կարող է հակամիջոցներ ձեռնարկել: Վլադիմիր Պուտինն օրերս սպառնաց, որ Բուշի վարչակազմի քայլերին ի պատասխան Ռուսաստանը կարող է նոր բալիստիկ հրթիռները զինել բազմալիցք մարտագլխիկներով:

«Լիբերասիոն» թերթը գրում է, որ շաբաթ օրը, ժամը 23.42-ին ամերիկացիները հաջողությամբ իրականացրել են արձակված բալիստիկ հրթիռի ոչնչացման գործողություն՝ հակահրթիռային համակարգի ստեղծման հերթական քայլն անելով: Այդ պահին Խաղաղ օվկիանոսի վրա հաջողվել է պայթեցնել կես ժամ ավելի վաղ Կալիֆոռնիայի Վանդենբերգ ռազմակայանից արձակված միջմայրցամաքային բալիստիկ հրթիռը: Իսկ ոչնչացնող հրթիռն արձակվել է Մարշալի կղզիների Կվաջալեյն օղակղզուց: Թռիչքի արագությունը եղել է ժամում 25000 կիլոմետր: Պենտագոնի վերահսկիչ կենտրոնում էկրանի վրա պայթյունն արձանագրվել է սպիտակ լույսի բռնկումով: Դա բալիստիկ հրթիռի ոչնչացման 4-րդ փորձն էր: Նախորդ՝ 3-րդ փորձը 2000 թ. հուլիսին ձախողվել էր, եւ դրանից հետո նախագահ Բիլ Քլինթոնի վարչակազմը ընդհատել էր «վահանի» ծրագիրը: Պենտագոնի վերջին փորձարկումը խստիվ դատապարտվեց ՌԴ արտգործնախարարության կողմից: «Դա վտանգում է միջուկային զինանոցները կրճատելու եւ զենքի տարածումը կանխելու վերաբերյալ 1972 թվականից ի վեր կնքված երեք տասնյակ պայմանագրերի ապագան», հայտարարեց ՌԴ ԱԳՆ խոսնակը:

Պ. Ք.

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Հայ գեղանկարչության նահապետի՝ Մարտիրոս Սարյանի արվեստի տարածման համար գուցե ոչ ոք այնքան բան չի արել, որքան արվեստաբան Շահեն Խաչատրյանը։ Դրա մի հաստատումն է նաեւ վերջերս լույս տեսած «Սարյան» նոր, համահավաք պատկերագիրքը, որը նվիրված է Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակին։ Եվ բնավ էլ պատահական արարողություն չէ այս հրաշք պատկերագիրքը 1700-ամյակին նվիրելը։

Ինչպես նշվում է պատկերագրքի առաջաբանում, ապագա կաթողիկոս Գեւորգ 6-րդն է եղել պատանի Սարյանի առաջին ուսուցիչը։ Կյանքի ընկալման սարյանական հայացքները ձեւավորվել են հայ եկեղեցու մթնոլորտում։ Ապագա նկարիչն իր քրոջ՝ Կատարինեի հետ երգել է եկեղեցական երգչախմբում։ 1905-1906 թթ. երիտասարդ Սարյանը հանդես է եկել մամուլում՝ հայկական եկեղեցու կառուցողական ավանդական կանոնները անաղարտ պահելու մտահոգությամբ։ 1922-ին Սարյանի անմիջական ջանքերով Հայաստանում ստեղծվում է ճարտարապետական հուշարձանների պահպանության ընկերություն։ Ավելին՝ նա ցմահ ընտրվում է այդ ընկերության պատվավոր նախագահ ու Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի հոգեւոր խորհրդի անդամ։ Երկար տարիներ Սարյանի կյանքն ու ստեղծագործությունն ուսումնասիրող, նրան ամենամոտը գտնվող Շահեն Խաչատրյանը վերհիշում է, որ բարեպաշտ արվեստագետի օրը սկսվում եւ ավարտվում էր աղոթքով։

– Արվեստի ամեն մի աշխատող իր կյանքում գերագույն մի երազանք է փայփայում, մեր զրույցի ժամանակ ասաց Հայաստանի ազգային պատկերասրահի եւ Մարտիրոս Սարյանի տուն-թանգարանի տնօրեն Շահեն Խաչատրյանը։ Երբ ես 1967 թ. Վարպետի առաջարկությամբ դարձա «Սարյան» թանգարանի ղեկավարը, առաջին իսկ օրից իմ առջեւ խնդիր դրեցի թանգարանը դարձնել ամբողջական։ Առաջին գործը, որ կարողացա ձեռք բերել, Սարյանի գլուխգործոցն էր՝ «Գիշերերգը» («Գիշերային բնանկար»)։ Սարյանը թանգարանին նվիրեց 50 գործ՝ 30 բնանկար եւ գրաֆիկական 20 աշխատանք։ Անցել է 34 տարի։ Այժմ թանգարանում պահվող նկարների թիվը հասել է մոտ 235-ի։ Եվ Սարյանի ստեղծագործական բոլոր շրջաններն ամբողջական են ներկայացված թանգարանում։ Վարպետի ստեղծագործության առաջին շրջանի ողջ ստեղծագործությունն ամբողջությամբ գտնվում է թանգարանում։

Ոչ ոք չի կարող ժխտել, որ այս ամենը կատարվել է Շահեն Խաչատրյանի ջանքերով։ Ամեն մի նկար, որ եկել Հայաստան, «Սարյան» թանգարան հասել, իր անչափ հետաքրքիր պատմությունն ունի։ Եվ դժվար է թերթի հոդվածի շրջանակներում խոսել այդ մասին։ Շահեն Խաչատրյանը մի քանի պատմություններ է անում, որոնց հավաստիությանը կասկածել չենք կարող։ Հարմար առիթի դեպքում կհրապարակենք այդ ամենը, քանզի այն անչափ կարեւոր է ոչ միայն արվեստի աշխատողների, այլեւ Սարյանի արվեստը գնահատողների համար։

– Երկար ժամանակ ես այն միտքն էի փայփայում, որ այս թանգարանը հնարավորություն ստեղծի ամբողջությամբ տեսնել Սարյանին, ասում է Շահեն Խաչատրյանը։

Եվ այն, ինչ հնարավոր չեղավ (եւ բնավ էլ հնարավոր չէ) իրագործել թանգարանով, արվեց «Սարյան» համահավաք պատկերագրքի միջոցով։

Մարտիրոս Սարյանի համահավաք պատկերագիրքը

Գիրքն ունի առաջաբան, ապա Մարտիրոս Սարյանի գրքից մոտ 50-60 էջ անգլերեն թարգմանությամբ ծաղկաքաղ հատվածներ (արվեստի, մշակույթի մասին խոհեր, մտածումներ) են։ Ապա աշխարհի ամենանշանավոր մարդկանց գնահատականներն են։ Ալբոմային բաժինն այս գրքի մեծագույն հաջողությունն է։ Մինչեւ 27 տարեկանում արված իր ստեղծագործությունների շրջանը Վարպետը համարել է «Հեքիաթների եւ երազների» շրջան։ Այս շրջանը գրեթե անհայտ էր։ Այդ ժամանակ նրա գործերը խորհրդային տարիներին գրեթե չէին ցուցադրվում՝ համարվելով ֆորմալիստական, ոչ իրական գործեր։ Բայց այստեղ է երեւում նրա սերտ կապը Հայաստանի եւ հայկական ոգու հետ։ Ապա Վարպետի նշանավոր 10-ական թթ. ստեղծագործություններն են։ Պատկերագրքի հաջորդ բաժինը «Վերածնված հայրենիք։ Կենդանի երազ» անվանված շրջանն է, որտեղ ներկայացված է հոգեկան հզոր տառապանքներից հետո (Սարյանին խելագարությունից փրկեցին ընկերները՝ Վարպետին բուժման ուղարկելով Թիֆլիս) հոգեպես վերազարթնած նկարիչը։ Չորրորդ շրջանը Սարյանի գրաֆիկական աշխատանքներն են (մոտ 150)։ Պատկերագրքում տրված է մոտ 500 աշխատանք, որից 300-ը՝ գունավոր։

Անշուշտ, շատ կարեւոր է, թե ինչպես իրականացվեց այս հրաշալի գրքի տպագրությունը։

Հրատարակիչը կանադահայ մեր հայրենակից Ռազմիկ Հախումյանն է, որը ժամանակին Բեյրութից տեղափոխվել է Կանադա, հիմնել է տպարան։ Առօրյա հոգսերից զատ, այս զարմանահրաշ մարդը միշտ ոգեւորված է եղել նկարչությամբ, ինքն էլ սիրել է նկարել։ Երբ 1995 թ. հանդիպեցին Ռազմիկ Հախումյանն ու Շահեն Խաչատրյանը, որոշեցին հայ նկարչության 10 հատորյակ հրատարակել։ Առաջինը եղավ Մինասի ալբոմը։ Ապա տպագրեցին Հակոբ Հակոբյանի ու Ռաֆայել Աթոյանի գրքերը։ Չորրորդը Մարտիրոս Սարյանի ստեղծագործությունն է։ Նկարիչ արվեստագետի բարձր ճաշակը եւ հայրենի մշակույթի ի պատշաճ ներկայացման մեծագույն ցանկությունը Ռազմիկ Հախումյանին գիշերներ շարունակ նստեցրել են համակարգչի առջեւ՝ շատ հաճախ խունացած, պատռված, կիսատված նկարները վերականգնելու համար։

Սարյանի այս պատկերագիրքն արժեւորվում է նաեւ նրանով, որ մեզ առայժմ անհայտ մոտ 50 նոր աշխատանք է ներկայացված։

– Այն, ինչ երազում էի անել թանգարանում, կարողացա անել այս պատկերագրքում,- մեր զրույցի վերջում ասաց Շահեն Խաչատրյանը։

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Կայացավ գրքի շնորհանդեսը

Աշխարհի տարբեր երկրների պատկերասրահներից, պահպանված աղբյուրներից Սարյանի կտավների վերարտադրությունները ձեռք է բերել ու ի մի հավաքել պետական պատկերասրահի տնօրեն Շահեն Խաչատրյանը, որի կազմած գրքի հրատարակության ծախսը հոգալու պատրաստակամություն է հայտնել կանադահայ Ռազմիկ Հախումյանը։ Շահեն Խաչատրյանը, Ռազմիկ Հախումյանը, Կանադայում Հայաստանի դեսպան Արա Պապյանը, Մոնրեալի փոխքաղաքապետ Նուբիկ Էլոյանը, մշակույթի փոխնախարար Կարեն Արիստակեսյանը, երաժշտագետ Արամ Սարյանը ներկայացան շնորհանդեսի հյուրերին՝ յուրաքանչյուրն իր հերթին անդրադառնալով Սարյանի արվեստին եւ վերոհիշյալ հրատարակությանը։ Շահեն Խաչատրյանը նշեց, որ Սարյանի մասին գրքեր շատ են գրվել եւ դեռ կգրվեն, սակայն խնդիրն այն է, թե այդօրինակ աշխատանքներում որքանո՞վ են արտացոլվում տվյալ արվեստագետի կերպարի ու ստեղծագործության ամենաէական գծերը։ Իսկ այս թերությունը հաճախ ես նկատում նման աշխատություններում։ 1700-ամյակի պետական հանձնաժողովի փոխնախագահ Խոսրով Հարությունյանը նշեց, որ այսօր, ավելի քան երբեւէ, մեր մշակույթը միջազգային հանրությանը ներկայացվելու կարիք ունի։ Ի դեպ, եվրոպական 2 թանգարան արդեն ձեռք են բերել Սարյանի արվեստը ներկայացնող այս գիրքը։

Կանադայում Հայաստանի դեսպանը ջերմ երախտագիտություն հայտնեց գրքի հրատարակիչ Ռազմիկ Հախումյանին, իսկ Մոնրեալի փոխքաղաքապետը նշեց, թե նման համագործակցության արդյունքում, ի վերջո, մերձանում են նաեւ Հայաստանի ու Կանադայի հայության կապերը։ Երաժշտագետ Արամ Սարյանն իր խոսքում անդրադարձավ այն հսկայական դերին ու նշանակությանը, որ Մ. Սարյանի արվեստն ունեցավ հայ մշակույթի վրա։

Ա. ԴՈՎԼԱԹՅԱՆ

ՀԱՄԵՐԳԱՍՐԱՀ

Էդուարդ Թոփչյանը դիրիժորական երկնակամարում բարձրացող աստղ

«Աիդա» օպերայի ՀՖՆ-ի կատարումը

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը համերգաշրջանի փակումը նշանավորեց երեք (հուլիսի 9, 11, 14) ներկայացված Ջուզեպե Վերդիի «Աիդա» օպերայով։ Ինչպես նշեց համերգասրահի եւ ՀՖՆ գլխավոր տնօրեն, մեզանում ճանաչված կազմակերպիչ, մենեջեր Նիկա Բաբայանը, միջոցառումը նվիրված էր Ջ. Վերդիի մահվան 100-ամյա տարելիցին։

Ասեմ միանգամից, այն, ինչը ներկայացվեց մեզ ՀՖՆ-ի դիրիժոր Էդուարդ Թոփչյանի մտահղացմամբ, ըստ էության ոչ թե համերգային կատարում էր, այլ «Աիդա» օպերայի սիմֆոնիկ ընթերցում։ Եվ քանի որ մեկ հոդվածի ծավալները չեն ներում ամփոփելու համալիր մտազննումները, պատեհ եմ գտնում այս հրապարակման մեջ առավելագույնս անդրադառնալ դիրիժոր Էդուարդ Թոփչյանի մտահղացմանը եւ դրա սիմֆոնիկ նվագախմբով մարմնավորմանը։

Հայտնի է, որ ժամանակի օպերայի մեծ ռեֆորմատոր Վագների երկրպագուները (վագներականները, որպես օպերային արվեստի ուղղություն, ներքին հակամարտության մեջ էր վերդիականների հետ) Ջուզեպե Վերդիի երաժշտությունն անվանել են «մեծ կիթառ»։ «Աիդայի» հիշյալ հնչեցումը Էդուարդ Թոփչյանի նվագավարությամբ եւս մեկ անգամ հաստատեց, որ հանճարեղ իտալացու երաժշտությունը «մեծ կիթառ» չէ։ Ավելին՝ այն մեծ սիմֆոնիկ նվագախումբ է։ Է. Թոփչյանը պարզեց մեր առջեւ Վերդիի երաժշտության եւ պարտիտուրի դրամատուրգիական մտածողության սիմֆոնիկ պոտենցիալը, բազմաշերտ եւ խորածավալ կարողությունները, որի շնորհիվ օպերայի երաժշտությունը ներկայացված սիմֆոնիկ մեկնաբանմամբ, ժանրի նման վերաիմաստավորման առումով ոչ միայն «չկորցրեց», այլեւ հնչեց նորովի։ Երեւույթ, որն աներկբայորեն խոսում է թե ստեղծագործության, թե դիրիժորի օգտին։

Ցանկացած օպերայի սիմֆոնիկ մատուցման պարագայում, բնականաբար, հետին հենք է մղվում սկզբնաղբյուրի սինկրետիկ նկարագիրը, քանզի բուն օպերային ժանրը որպես սինկրետիկ արվեստի զտարյուն նմուշ, ենթադրում է երգեցիկ, նվագախմբային, խմբերգային, դերասանական, կիրառական նկարչության, հաճախ նաեւ խորեոգրաֆիկ եւ դեռ այլ՝ մեկը մյուսից բխող եւ միմյանց լրացնող արվեստների համադրում։

Համերգային բեմում օպերային կատարման պարագայում ժանրի հիշյալ բաղադրիչներից շատերը բացակայում են։ Սակայն ուշագրավն ու արժեքավորն այն էր, որ Էդուարդ Թոփչյանն իր տաղանդով ի զորու եղավ այդ շերտերի բացակայությունը յուրօրինակորեն լրացնել նվագախմբի (նաեւ երգչախմբի) դրամատուրգիկ հատուկ հնչողությամբ։ Այդպիսով Վերդիի օպերայի գաղափարական, կոնտեքստային, խաղարկային շեշտադրումները բեմական ոլորտից դիրիժորը «տեղափոխեց» սիմֆոնիկ պարտիտուրի բանվածքի մեջ։ Նաեւ օժտեց դրա հնչողությունը հնարավորինս մակարդված հնչյունային, իմաստային ու կերպարային հագեցվածությամբ։ Եթե կատարման ամբողջ ընթացքում տեղ-տեղ ցանկալի էր ընբռնել նվագախմբի առավել նուրբ-թափանցիկ pianissimo-ն (3-րդ արարի Նեղոսի տեսարան, 4-րդ արարի Աիդայի եւ Ռադամեսի զուգերգ), այդուհանդերձ, ճշմարիտ եւ մտահղացմամբ արդարացված էր դիրիժորի ընդհանուր սկզբունքը՝ «երգեցնել» նվագախումբը լիարժեքորեն հյութեղ եւ հնչեղ՝ սահմանելով նրա գլխավոր մենակատարի դերն ու իրավունքը։ Այս առումով պատեհ էր նաեւ երգչախմբի (ղեկավար՝ շնորհալի խմբավար, դիրիժոր Գեւորգ Մուրադյան) նմանատիպ առկայությունը կատարման ամբողջական համայնապատկերում։ Երգչախումբը մարմնավորված էր որպես ակտիվ գործող անձ եւ կարեւոր դեր ունեցավ ստեղծագործության ներքին եւ արտաքին դրամատուրգիայի հանգուցային կետերն առավել արտահայտչականորեն երեւան հանելու խնդրում։ Այստեղ ցանկալի էր ակնկալել երգչախմբի՝ իտալերենի ավելի հստակ առոգանությունը։

Ստեղծելով օպերային պարտիտուր, կոմպոզիտորը պարտադրաբար նկատի է առնում դրա օպերային-բեմական մարմնավորման ելակետային առանձնահատկությունները։ Դրանց համալիրում ոչ վերջին տեղն են գրավում ակուստիկ խնդիրները։ Օպերային նվագախումբը տեղադրվում է բեմառաջի ցածր հատվածում։ Երգչախումբը, որը, սովորաբար բեմադրության զանգվածային տեսարանները ներկայացնող հիմնակորիզն է՝ հաճախ մասնատված եւ կենդանի-շարժուն օղակ է։ Միանշանակորեն, համերգային բեմում ներկայացված օպերային երաժշտության մեջ տեղաշարժված են թե նման դասական «կառույցը», թե դրա անմիջական արդյունքը հանդիսացող ակուստիկ էֆեկտը։ Նման պարագայում չափի դույզն-ինչ խախտումը հղի է չարդարացված, ոչ պրոֆեսիոնալ, ճաշակազուրկ մատուցմամբ։

Էդուարդ Թոփչյանի օպերային պարտիտուրի հիշյալ յուրօրինակ կատարումն այս իսկ առումով գերազանց էր։ Գեղագիտական ճաշակի ծիրում էր դիրիժորի ամեն մի մտահղացում, այդ թվում՝ բեմի ետեւից լսվող երգչախմբային հատվածները, քրմուհու եւ Ռամֆիսի երգամասերը, ինչպես եւ համերգասրահի օթյակից հնչող պղնձյա փողայինները։ Դա պատեհ ու գեղեցիկ երանգավորում հաղորդեց ընդհանուր հնչողությանը։

Ստեղծագործական մեծ հեռանկար ունեցող դիրիժորի արվեստի արգասիքն էր նվագախմբի կատարումը։ Թավ ու լայնաշունչ նախերգանքը եւ Աիդայի սիրո մայրամեղեդին, թեթեւ ու նրբագեղ պարային դրվագները, բազմաշերտ, գունեղ հնչողությամբ նախապատրաստվող երաժշտական-պատկերային վառ գագաթնակետերը (ամբողջ կատարման եւ մասնավորապես 2-րդ արարի ընթացքում), նվագախմբի կանտիլենային հնչառությունը, որ ներդաշնակվում էր երգամասերին եւ տանում էր իր հետեւից երգիչներին, պարտիտուրի տարբերությունների դինամիկ ճկուն կառուցվածքը (p<f<ff>f>p), երաժշտական ամեն մի նախադասության, ամբողջական պատկերների եւ արդյունքում՝ ամբողջ օպերայի ձեւակառուցման հստակ եւ կուռ ըմբռնում... Եվ այս ամենը զուսպ, խորունկ, արտաքին էֆեկտներից զերծ նվագավարական ոճով ու կեցվածքով։ Եվ ամբողջ օպերային պարտիտուրն անգիր նվագավարելը նույնպես ոչ թե ցուցադրականության, այլ երաժշտությունը խորապես վերապրելու արդյունք էր։

Սույն դիտարկումներն իրավամբ տեղիք են տալիս համոզվածորեն ասելու, որ ի դեմս Էդուարդ Թոփչյանի՝ ունենք դիրիժորական երկնակամարում բարձրացող աստղ եւ ոչ միայն հայրենյաց, այլեւ միջազգային ասպարեզում։

Ջուզեպե Վերդիի «Աիդա» օպերայի հիշյալ կատարմանը մասնակցեցին երգիչներ (առաջին կազմ), միջազգային մրցույթների դափնեկիրներ Լուսինե Մարկոյանը (Աիդա), Վարդուհի Խաչատրյանը (Ամներիս), Օլեգ Վիդեմանը (Ռադամես, Ալմաթիից), հանրապետական մրցույթների դափնեկիրներ Գրիգոր Շագոյանը (Ամոնասրո), Սուրեն Շահիջանյանը (Ռամֆիս, Ֆրանսիայից), Քրիստինե Դովլաթյանը (քրմուհի) եւ Գագիկ Հակոբյանը (սուրհանդակ), որոնք ջանացին օժանդակել դիրիժորի մտահղացմանը։

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Արվեստագիտության թեկնածու

անդրադարձ

ՕՏԱՐ ՍԱՄՈՒԵԼ

Պահպանելով հավատքը

Հայաստանում քրիստոնեությանը պետական կրոն ընդունելու 1700-ամյակի տոնակատարություններն արձագանք են գտել նաեւ արտասահմանյան մամուլի էջերում: Ինչպես արդեն հաղորդել ենք «Ազգի» հունիսի 15-ի համարում, սորեւ փոքր հապավումներով բարգմանաբար ներկայացվող լրագրող Ջոն Քամպֆների հոդվածը վերոհիշյալ խորագրի ներքո տպագրվել է բրիտանական «Բրիտիշ էրուեյզ» ավիաընկերության ավելի քան 4 մլն տպաքանակ ունեցող «Հայ լայֆ» պարբերականի հունիսյան համարում:

ճկունությունն ու հումորի զգացումը փրկել են հայերին իրենց տանջալի պատմության բազում վայրիվերումներից: Եվ ինչքա՜ն են նրանք տառապել: Վերջին անգամ 12 տարի առաջ տեղի ունեցած երկրաշարժը երկրի հյուսիսային տարածքի մեծ մասն ավերակ դարձրեց՝ խլելով 25 հազար մարդու կյանք: Դրանից փոքր ժամանակ անց Հայաստանը Լեռնային Ղարաբաղի վիճելի անկլավի համար պատերազմի մեջ մտավ արեւելքի իր հարեւան Ադրբեջանի դեմ, իսկ 1991-ին վրա հասավ Խորհրդային Միության փլուզումը:

Անկախությունը դարերի ընթացքում առաջին անգամ Հայաստանին ինքնահաստատման առիթ էր տվել, բայց իր հետ բերել է նաեւ անասելի դժվարություններ: Մի քանի ձմեռ երկիրը մնացել էր առանց լույսի եւ ջեռուցման: Առանց այն էլ փոքր տնտեսությունը զգալիորեն նվազել է. 5 հոգուց միայն մեկն է աշխատում: Գործարանները փակ են: Եվ կարծես այսքանը բավական չէր, երբ տարի առաջ հրացանավոր մարդիկ խորհրդարան մտնելով՝ կրակ բացեցին եւ սպանեցին վարչապետին ու կառավարության անդամներին:

Տնտեսապես քայքայված, քաղաքականապես դյուրաբեկ երկիրն օտար ճանապարհորդների համար այցելության տարօրինակ վայր կարող է թվալ, սակայն սա մի անասելի թովչանքի եւ մշակույթի օրրան է, որտեղ մագնիսական ձգողության ուժը կարելի է զգալ ինչպես բնության ընծեռած տեսարժան վայրերում, այնպես էլ ժողովրդի մեջ: Համեմատության կարգով Հայաստանի բնակչության ավելի մեծ տոկոսը բարձրագույն կրթություն ունի, քան նախկին Խորհրդային Միության ցանկացած տարածք: Ինձ համար ծանր էր դարձյալ այցելել այդ երկիրը, տարիներ առաջ երկրաշարժի մասին գրելուց հետո: Առաջին օրն իսկ մայրաքաղաք Երեւանի կենտրոնում՝ Ամիրյան փողոցի նրբանցքներից մեկում պատահաբար հանդիպեցի Յուրի Հայրապետյանին: Վատ չէին ապրում՝ համեմատած նույն բակում բնակվող մյուս տասը ընտանիքների հետ, որոնք մի ընդհանուր զուգարանից եւ մի հոսող աղբյուրից պետք է օգտվեին. Յուրին ֆիզիկայի դասախոս է, եղբայրը՝ Վլադիմիրը, իրավաբան, իսկ քույրը՝ Մարինան, գործարար կառավարման գծով մագիստրոս: «Մեր ընկերներից շատերը մեկնել են Արեւմուտք կամ Ռուսաստան, բայց մենք ցանկանում ենք այստեղ գործ դնել», ասում է Յուրին:

Ճշգրիտ տվյալներ չկան, բայց բնակչության առնվազն կեսն անկախությունից հետո հեռացել է երկրից: Երեւանում ամերիկյան դեսպանատան առաջ գոյացած հերթը տեսարժան վայր է դարձել: Շատերն ասում են, որ պարզապես ցանկանում են արտերկրի փող վաստակել, եւ երբ տնտեսությունը բարելավվի, կվերադառնան: Երեւանից թռչող ինքնաթիռներն ավելի լեցուն են, քան վայրէջք կատարողները: Բայց կառավարությունը հույս ունի, որ այս տարի իրադրությունը կփոխվի: Այս տարի նրանք նշում են քրիստոնեության պետական կրոն ընդունման 1700-ամյակը: Եկեղեցին այստեղ ավելի հին է, քան Հռոմի կաթոլիկ եկեղեցին: Հոբելյանական տարեդարձը կարեւոր ինչպես տնտեսական, այնպես էլ հոգեւոր առումով: «Սա մեր այցեքարտն է դեպի 21-րդ դար», ասում է Խոսրով Հարությունյանը, որը համախմբում է հոբելյանական միջոցառումները: Նա հույս ունի, որ այցելուների թիվը կկրկնապատկվի տարվա ընթացքում, եւ Հայաստանը կդառնա միջազգային տուրիզմի վայր:

Հայաստանն այցելության վայր է, եթե ցանկանում ես տեսնել աղոթատեղիներ, հին մշակույթի մնացորդներ կամ էլ պարզապես հանդիպել մարդկանց՝ ամենաանսպասելի անկյուններում: Հայերենի եւ ռուսերենի (այստեղ չեն վարանում խոսել այդ լեզվով) մակերեսային իմացությունը կարող է օգտակար լինել, բայց պարտադիր չէ:

Այսքան աղքատ մի երկրում հանցագործությունների շատ ցածր տոկոսը չափազանց զարմանալի եւ տպավորող երեւույթ է: Հակառակ հարեւան Վրաստանի, որը նույնպես ճաշակել է հետկոմունիստական դառնությունը, Հայաստանը չափազանց ապահով երկիր է: Ամեն ինչ արված է զբոսաշրջիկներին լավ ընդունելու համար: Վիզա կարելի է ստանալ հենց հասնելուն պես՝ օդանավակայանում: Բյուրոկրատիան նվազագույնի է հասցված: Մայրաքաղաքը զուգված-զարդարված է հանդիսությունների առթիվ: Այստեղ այժմ կան միջազգային մակարդակի մի քանի հյուրանոցներ՝ հինգաստղանի իտալական նախագծով «Երեւան» հյուրանոցը, 13 սենյականոց լյուքս «Բաս» հյուրանոցը եւ այլն: Ռեստորաններում կարելի է հանդիպել ամենուրեք՝ սկսած պիցցերիաներից (Մակդոնալդս դեռեւս չկա), մինչեւ «հին Երեւանի» նման հաստատությունները, որտեղ ավանդական ճաշատեսակները (քյուֆթա, տոլմա) սպասարկում են ազգային տարազ հագած մատուցողուհիները եւ որտեղ ժողովրդական նվագախումբն է ելույթ ունենում: Երեկոյան կարող ես լսել նաեւ հայերեն բանաստեղծություններ:

Նվազ լուրջ է մթնոլորտը «Բելաջիո» կաֆե-բարում, որտեղ համեղ «շաշլիկն» ու պիցցան սպասարկում են կարճ շուլանդկաներ հագած մատուցողուհիները: Տեղական «Կիլիկիա» գարեջուրը, ինչպես նաեւ կարմիր գինին արժե համտեսել: Էլ չեմ խոսում կոնյակի մասին, որի նմանը չկա ոչ մի տեղ:

Օպերայից քիչ այն կողմ գտնվում է «Առագաստ» կոչվող յուրահատուկ մի վայր՝ «ջազային» մի կաֆե, որտեղ համաշխարհային լուսավոր դեմքեր պատվել են բեմը: Իմ այցելած օրը մի քառյակ էր նվագում՝ Վահագն անունով մի դաշնակահարի ուղեկցությամբ: Սաքսոֆոնահարը Նյու Յորքի սեւամորթ Ջեյղն էր, որը նախընտրում է ապրել Երեւանում: «Ես իմ հայ ընկերներին ասում եմ՝ ինչո՞ւ եք հերթի կանգնում (Հայաստանից) հեռանալու համար: Չէ՞ որ ես եկել եմ մնալու այստեղ: Հերթը հակառակ ուղղությամբ պետք է լինի», կատակում է նա:

Երեւանի կենտրոնը փոքր է եւ կարելի է ոտքով անցնել տարածքը: Քաղաքի պարծանքն են կազմում բազմաթիվ լավ թանգարաններն ու հուշարձանները: Սովորաբար առաջին կանգառը Պատմության թանգարանն ու նույն շենքում տեղավորված Ազգային պատկերասրահն են՝ Հանրապետության հրապարակում:

Հրապարակը խորհրդային շրջանի «հսկա» հասկացության տիպիկ մի նմուշ է: Ավելի տպավորիչ է, քան գրավիչ: Անխուսափելիորեն անցյալում Լենինի անունով է կոչվել, եւ մեջտեղում Լենինի արձանն է կանգնած եղել: Դրա փոխարեն Նոր տարվա նախօրյակից մինչեւ օրս ալյումինից պատրաստված հսկայական մի խաչ է տեղադրված 1700 էլեկտրական մոմերով՝ ի նշանավորումն կրոնական հոբելյանի: Այլ առումներով պարզ մի հրապարակի համար բոլորովին անհամատեղելի եւ ավանդապաշտների կողմից քննադատված այդ կոթողն ինձ դուր եկավ:

Սակայն Հայաստանի իսկական հմայքը հեռավոր անկյուններում է, որոնց մի փոքր մասն է միայն զարգացած: Դու պետք է ինքդ գտնես դրանց գեղեցկությունն ու հմայքը: Փոքր գյուղական ճանապարհները առաջնորդում են հինավուրց ավերակներ: Ընկերություններ կան, որոնք մեկօրյա շրջագայություններ են կազմակերպում ցանկացողների համար: Կարելի է նաեւ վարորդ եւ ուղեկցորդ վարձել: Մայրաքաղաքին մոտ Գառնիի տաճարն է: Գառնին հայ թագավորների ամառային նստավայրն է եղել: Քիչ ավելի հեռու Գեղարդի մենաստանն է, որի անունը կապված է Հիսուսի մարմինը խոցած նիզակի հետ: Ավելի հեռվում՝ Արագածի լանջին, Ամբերդի ամրոցն է, ծովի մակերեւույթից 2300 մ բարձր:

Դեպի արեւելք մեկ ուրիշ դժվարանցանելի վայր է Ծաղկաձորը կամ Ծաղիկների հովիտը: Ժամանակին դա եղել է կարեւոր մարզակենտրոն հատկապես ձմեռային սպորտաձեւերում նախապատրաստվելու համար: Հարմարությունները որոշ չափով հնացել են, բայց արդիականացնելու ծրագրերը մշակվում են: Իսկ ծովի մակերեսից 1900 մ բարձր գտնվում է Սեւանա լիճը, որն աշխարհի ամենաբարձր լճերից է: Այդտեղից ճանապարհը տանում է Դիլիջան՝ ամառանոցային մի քաղաք:

Ընդհանրապես ճանապարհները լավ են Հայաստանում: Բայց մայրաքաղաքից դուրս հյուրանոցներն ու ծառայությունները՝ թերի:

Սուրբ վայրերով հարուստ մի երկրում Էջմիածինն ամենասուրբն է: Դա Ամենայն հայոց կաթողիկոսի նստավայրն է: Մ. թ. 180-340 թթ. Հայաստանի մայրաքաղաքը հանդիսացած այդ վայրում են սկիզբ առնելու այս տարվա գլխավոր հանդիսությունները, որոնց գագաթնակետը լինելու է Երեւանում նոր կառուցվող Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու օծումը՝ սեպտեմբերի երկրորդ կեսին: Հրավիրված են բոլոր քրիստոնյա եկեղեցիների առաջնորդները՝ ներառյալ Հռոմի պապը, Ռուսիո պատրիարքը եւ Քենտերբերիի արքեպիսկոպոսը:

Էջմիածնից արեւմուտք մեքենայով մոտ 1 ժամվա հեռավորության վրա թուրքական սահմանն է: Տարածքը փակ է եւ պաշտպանված, Հայաստանի համաձայնությամբ՝ Ռուսաստանի զինվորներով: Ճանապարհին Մեծամորն է՝ զբոսաշրջիկային տեղեկագրերում թանգարանների եւ հնէաբանական գտածոների քաղաքը: Ինձ համար առավել հետաքրքիր էր մոտակայքում գտնվող ատոմակայանը, որը հակառակ անվտանգության պատճառներով մի քանի անգամ փակման ենթարկվելուն՝ այժմ շարունակում է գործել: Երկիրը պարզապես չի կարող ապրել առանց դրա, եւ արեւմտյան մասնագետները փորձում են անվտանգ դարձնել դրա գործարկումը: Այդտեղից վերադառնալու ճանապարհին հանդիպեցի մի իմաստուն ծերունու, որը հող էր մշակում: Հարցրեցի, թե ինչպես է կյանքը: «Հրաշալի», պատասխանեց Սուրիկ Սահակյանը, եւ նախքան կանդրադառնայի, նա ինձ սկսեց ցույց տալ իր բաժին հողատարածքը եւ ապա նաեւ իր տունը, որտեղ կինը՝ Հռիփսիմեն, անմիջապես սեղան բացեց լավաշով (հայկական հաց), կարագով, պանրով, ընկույզով եւ խաղողով: Ամեն ինչ տնական էր: Սուրիկը պատմեց, թե ինչպես իր աղջիկն ու փեսան Ռուսաստան են գնացել իրենց ապրուստը ճարելու: «Բայց նրանք մտածում են հետ գալու մասին», ասաց նա վերջում: Գուցե ուրիշները եւս նույնը կմտածեն աստիճանաբար:

«ԵՐԿԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ»

Կեղծիքը քաղաքականացնելու եւ կեղծարարությունը պետական քաղաքականության...

Սկիզբը էջ 1

Թուրքիայի արտգործնախարարության վերոհիշյալ կոչն ու «Հայկական հարցի չեզոքացման» նախագիծը, ինչպես նաեւ Մեջլիսի խնդրո առարկա օրինագիծը ոչ մի կասկած չեն հարուցում Հայոց ցեղասպանության հարցը համաշխարհային հանրության ուշադրությունից դուրս մղելու, դրա միջազգային ճանաչումը խոչընդոտելու համար միջոցների մեջ խտրություն չդնելու Թուրքիայի վճռականության մասին:

«Հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովի» ստեղծումն այս առումով պատահական չէ: Հարկ է սակայն նշել, որ տվյալ դեպքում խոսքը սոսկ քաղաքական միջոցառումներին չի վերաբերում: Թուրքերը Հայոց ցեղասպանության հարցը քաղաքական ոլորտից ակադեմիական ոլորտ տեղափոխելու նկրտումներով նույնիսկ չեն խորշում քաղաքականացնել գիտական միջոցառումները: Դրանք նպաստում են թուրքական կեղծիքի քաղաքականացմանը: Այս պայմաններում կեղծարարությունն ակամա վերածվում է քաղաքականության:

Հայոց ցեղասպանության կեղծարարությունը Թուրքիայում վաղուց է պետական քաղաքականություն դարձել: Ինչ վերաբերում է թուրքական կեղծիքի քաղաքականացմանը, ապա նոր չեն նաեւ դրա փորձերը: Սակայն այս փորձերին Մեջլիսի անմիջական մասնակցությունը համեմատաբար նոր երեւույթ է: Դրանում համոզվելու համար կարելի է անդրադառնալ հունիսի 27-ին Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի հանրապետական նախկին Սենատի սրահում կազմակերպված շնորհանդեսին: Դրա համար առիթ էր ծառայել օրերս Մեջլիսի հովանավորությամբ անգլերենով հրատարակված «Հայերը օսմանյան վերջին շրջանում» ժողովածուն: Հունիսի 29-ին «Ակօսը», տեղեկացնելով այդ մասին, չակերտների մեջ ընթերցողին տեղյակ է պահում, որ գիրքը հրատարակվել է «Թուրքիայի Հանրապետությանը եւ ժողովրդին ուղղված մեղադրանքները պատմական ճշմարտությունների լույսի տակ գիտական փաստերով հերքելու» նպատակով:

Ըստ «Ակօսի»՝ շնորհանդեսին մասնակցել են թուրք պետական գործիչները, Թուրքիայում հավատարմագրված դիվանագիտական առաքելությունների ներկայացուցիչները, տարբեր համալսարաններից խնդրին առնչվող ֆակուլտետների դեկանները, Թուրքական պատմական ընկերության անդամներն ու ինչպես թուրք, այնպես էլ օտարերկրյա մամուլի ներկայացուցիչները:

Շնորհանդեսին ելույթ է ունեցել Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի նախագահ Օմեր Իզգին, ընդգծելով. «Գիրքը գալիս է փաստելու, որ թուրքերը հայերի նկատմամբ ցեղասպանություն չեն գործել»: «Հայերը օսմանյան վերջին շրջանում» ժողովածուն հրատարակությանն է պատրաստել Թուրքական պատմական ընկերությունը, իսկ Մեջլիսի մշակույթի, արվեստի ու հրատարակման խորհուրդը ձեռնամուխ է եղել դրա առաքմանն աշխարհի տարբեր երկրների խորհրդարաններ, համալսարանների գրադարաններ եւ միջազգային կազմակերպություններ: Միաժամանակ ծրագրվում է առաջիկայում դա հրատարակել թուրքերեն:

Ժողովածուն ներառում է թուրք եւ օտարերկրյա բազմաթիվ գիտնականների, հետազոտողների եւ գրողների հոդվածները: Դրա խմբագիրներն են պրոֆեսորներ Թուրքայա Աթայովը, Իլբեր Օրթայլըն եւ Աթանֆորդ Շոուն: Ի դեպ, շնորհանդեսի ավարտին Օմեր Իզգին ժողովածուի մասնակիցներին պարգեւատրել էր հուշամեդալներով:

Գիտականի համարում ունեցող յուրաքանչյուր ժողովածուի շնորհանդեսը, ինչ խոսք, գիտական երեւույթ է: Բայց երբ կեղծիքը իբրեւ գիտություն է ներկայացվում, ապա շնորհանդեսը դրա հետ թե՛ քաղաքականացվում եւ թե՛ վերածվում է կասարյալ կեղծիքի:

Օրվա հեռագրով

ՀԱՐՑԱԽՈՒՅԶ

ԱՊՀ լրատվական դաշտի լիդերները

Տիգրան Նաղդալյանը՝ 20-յակում 11-րդը

Gazeta SNG.ru ինտերնետային թերթն ու Նորանկախ երկրների ուսումնասիրման ֆոնդը մասնագիտական հարցախույզ են անցկացրել ԱՊՀ երկրներում լրատվական դաշտի ամենաազդեցիկ լիդերներին հայտնաբերելու նպատակով, որին մասնակցել են ԱՊՀ 12 երկրներից 3654 անձինք, որոնցից 67 հոգին՝ այդ դաշտի զարգացումով զբաղվող մասնագետներ: Արդյունքում երեւան է բերվել 20 հոգանոց ցուցակ՝ հետեւյալ հերթականությամբ. 1. Վիտալի Իգնատենկո՝ ԻՏԱՌ–ՏԱՍՍ-ի գլխ. տնօրեն, 2. Ալեքսանդր Լյուբիմով՝ ՕՌՏ-ի գլխ. տնօրենի առաջին տեղակալ, «ВИД» հեռուստաընկերության նախագահ, 3. Դարիգա Նազարբաեւա՝ «Խաբար» (Ղազախստան) լրատվ. գործակալության տնօրենների խորհրդի նախագահ, 4. Վադիմ Ռաբինովիչ՝ «CN-Նովոստի» (Ուկրաինա) հրատարակչության նախագահ, 5. Ալֆրեդ Կոխ՝ «Գազպրոմ-Մեդիայի» պետ, 6. Ալեքսանդր Ռոդնյանսկի՝ TPK «Ստուդիա 1+1» (Ուկրաինա) գլխ. տնօրեն, 7. Կոնստանտին Էռնստ՝ ՕՌՏ-ի գլխ. տնօրեն, 8. Օլեգ Դոբրոդեեւ՝ PTP-ի նախագահ, 9. Դերկ Սաուեր՝ Independent Media (Ռուսաստան) հրատարակչության պետ, 10. Միխայիլ Կոժիսար՝ Ինտերֆաքս (Ռուսաստան) գործակալության նախագահ, 11. Տիգրան Նաղդալյան՝ Հայաստանի հանրային հեռուստատեսության խորհրդի նախագահ, 12. Էդուարդ Սագալաեւ՝ Ռուսաստանի ռադիոհեռուստատեսային հաղորդումների ազգային ընկերության նախագահ, 13. Վալենտին Լազուտկին՝ «Ռոսիա-Բելառուսիա» (Ռուսաստան) ռադիոհեռուստաընկերության նախագահ, 14. Վլադիմիր Պոզներ՝ Հեռուստատեսության ռուսաստանյան ակադեմիայի նախագահ, 15. Վլադիմիր Ռուգա՝ ռուսաստանյան պոլիտտեխնոլոգ, 16. Պյոտր Մարցեւ՝ «Բելառուսկոյ դելավոյ գազետի» գլխ. խմբագիր, 17. Վիտալի Տրետյակով՝ «Նեզավիսիմայա գազետայի» նախկին գլխ. խմբագիր, 18. Իգոր Եգարմին՝ «ՕՌՏ-Ղազախստանի» պետ, 19. Միխայիլ Գուսման՝ ԻՏԱՌ–ՏԱՍՍ-ի գլխ. տնօրենի տեղակալ, 20. Վալերի Ռուգին՝ Եվրասիական հեռուստաֆորումի գլխ. պրոդյուսեր:

Ինչպես նկատել է նույն Gazeta SNG.ru-ն, ցուցակում առաջին հերթին աչքի են զարնում Ռուսաստանի, Ուկրաինայի եւ Ղազախստանի ներկայացուցիչները: Երկրորդ՝ այստեղ էլ երեւում է տպագիր մամուլի նկատմամբ հեռուստատեսության առավելությունները զանգվածների վրա ներազդելու տեսակետից:

Արեւմուտքը չի տալիս Միլոշեւիչի գլխագինը

ԲԵԼԳՐԱԴ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սերբիայի վարչապետ Զորան Ջինջիչը ահազանգ է հնչեցնում. Արեւմուտքը չի տրամադրում 1,3 մլրդ դոլարի վարկը, որը խոստացվել էր Հարավսլավիայի նախկին նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչին Հաագայի դատարանին հանձնելուց հետո: Այսօր տարածված հայտարարության մեջ Զորան Ջինջիչն ասել է, որ 300 մլն դոլարի առաջին վարկաբաժնից, որն ակնկալվում էր օգոստոսին, Արեւմուտքը կհանի 225 միլիոնը Հարավսլավիայի՝ Իոսիֆ Բրոզ Տիտոյի կառավարման ժամանակների պարտքերի մարման հաշվին: «Ես ցնցված եմ արեւմտյան օգնություն կոչված խեղկատակությունից»,-հայտարարել է Սերբիայի վարչապետը:

Ալբանացիները գրավել են Տետովոյի կեսը

ՍԿՈՊԻԵ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հուլիսի 16-ին Մակեդոնիայի պետական ռադիոն հաղորդել է, որ ալբանացի ահաբեկիչների լավ զինված մի խումբ անցած գիշեր գրավել է Մակեդոնիայի մեծությամբ երկրորդ՝ Տետովո քաղաքի մի մասը: Ծայրահեղականները քաղաք են մտել Տետովոյին մոտակա Շարպլանինա լեռան շրջանից եւ հրաձգային զենքից կրակ բացել քաղաքի զորանոցների եւ ոստիկանակետերի ուղղությամբ: «Նովոստի» գործակալությունը, վկայակոչելով Սկոպիեի աղբյուրները, հաղորդում է, որ անվտանգության մակեդոնական ուժերի շրջանում զոհեր եւ վիրավորներ չկան:

Ընկերությունը հրավիրում է աշխատանքի ծրագրավորողների

Անհրաժեշտ պայմաններն են.

1. Microsoft Visual Basic (լավ իմացություն)
2. Microsoft SQL Server, Microsoft Access
3. Windows NT/2000
4. Անգլերենի իմացություն

Խնդրում ենք ներկայանալ հարցազրույցի ընկերության գրասենյակ ժ. 17:00–18:00 հետեւյալ հասցեով՝ Ավան 4 փող., տ. 19 կամ զանգահարել 616300 հեռախոսահամարով: Հարցազրույցին պետք է ներկայացնել ինքնակենսագրություն եւ դիպլոմի պատճեն:

Ռուս-չինական պայմանագիր ստորագրվեց

ՄՈՍԿՎԱ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը եւ ՉԺՀ-ի նախագահ Ցզյան Ցզեմինն այսօր Կրեմլում ստորագրեցին ռուսաստանա-չինական նոր Բարիդրացիության, բարեկամության եւ համագործակցության պայմանագիր: Պայմանագրում իրավաբանորեն ձեւակերպված է երկու պետությունների եւ նրանց ժողովուրդների խաղաղասիրական գաղափարախոսությունը. «Առհավետ բարեկամներ, եւ երբեք թշնամիներ»: Պայմանագրով նաեւ հավաստված է, որ «երկու երկրների բարեկամական հարաբերությունները նոր տիպի միջպետական հարաբերություններ են, որոնք կառուցվում են դաշինքի մեջ չմտնելու, հակառոճակատայնության եւ երրորդ երկրների դեմ ուղղված չլինելու հիման վրա»: Պայմանագիրն ստորագրելիս Վլադիմիր Պուտինը եւ Ցզյան Ցզեմինը վստահություն հայտնեցին, որ այդ պայմանագրի ամուր հիմքի վրա ռուսաստանա-չինական հարաբերությունները ընթացիկ տարում անպայման կհասնեն նոր, ավելի բարձր մակարդակի:

Հայտարարություն

Ամերիկայի Հայ օգնության ֆոնդի «Երեխաների ընդունման եւ կողմնորոշման կենտրոնի» ննջարանային-սպասարկող մասնաշենքի կառուցման նպատակով Ամերիկայի Հայ օգնության ֆոնդը հայտարարում է մրցույթ:

Մրցութային փաստաթղթերը կարող է ստանալ այն կազմակերպությունը, որը կներկայացնի պետռեգիստրի վկայական, համապատասխան աշխատանքներ կատարելու իրավունքը հաստատող պետական լիցենզիա եւ նախկինում կատարած աշխատանքների ցանկն ըստ տարեթվերի ու գումարային արժեքի:

Հայտնում ենք նաեւ պայմանագրային պայմանների հետեւյալ նախնական մանրամասնությունները.

1. Պատվիրատուն կանխավճարի տեսքով վճարում չի կատարում:

2. Կապալառուի ներկայացրած կատարողականից պահվում է երաշխիքային ժամկետի գումար՝ 15 տոկոս:

Մրցութային փաստաթղթերը կարելի է ստանալ ս. թ. հուլիսի 19-ին, 20-ին եւ 23-ին, ժամը 13:30–16:30, ՀՕՖ-ի Հայաստանի մասնաճյուղի գրասենյակից (հասցեն՝ Երեւան, Խորենացու 22, հեռ.՝ 52-66-60, 56-11-08): Ստացողն իր հետ պարտավոր է ունենալ կազմակերպության կլոր կնիքը:

Փաստաթղթերի բազմացման արժեքը՝ 10 հազար դրամ, մուծվում է տեղում:

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ ՄԻԺԻ
INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND HUMAN RIGHTS - NGO IDHR

ՄՐՑՈՒՅԹ

Մարդու իրավունքների եւ ժողովրդավարության ինստիտուտ՝ ՄԻԺԻ ոչ կառավարական կազմակերպությունը «Աղքատության հաղթահարման ուղիները Հայաստանում» ծրագրի շրջանակներում հայտարարում է հոդվածների մրցույթ:

Մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես անհատ անձինք, այնպես էլ մինչեւ 5 մարդուց կազմված խմբեր: Մրցույթին ներկայացված հոդվածներից երեք լավագույնները կարժանանան մրցանակների եւ կհրատարակվեն:

Սահմանված մրցանակներ՝

I մրցանակ՝ 535 000 դրամ,

II մրցանակ՝ 430 000 դրամ,

III մրցանակ՝ 323 000 դրամ

Մրցանակ չշահած հոդվածների ինքնատիպ, օգտակար մտքերն ու առաջարկները եւս կհրատարակվեն՝ պահպանելով հեղինակային իրավունքը:

Մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ է հայտագրվել ՄԻԺԻ գրասենյակում:

Հայտերի ընդունման վերջին ժամկետը հուլիսի 30-ն է:

Մեր հասցեն՝ Այգեձորի փողոց 4/1

հեռ. 26 47 12, էլ. փոստ idhr@acc.am

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ՀԱՏՈՒԿ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

1991-2001 նվաճումների տասնամյակ

«Գործյան հանգույց» ծրագիր

Թեմա՝ «Հայերեն լեզվամշակույթը եւ ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաները»

Քննարկմանը մասնակցում են

ՀՀ կառավարությանն առընթեր լեզվի պետական տեսչության պետի տեղակալ
Հովհաննես Զաքարյանը,
ՀԱՀ հայ դասական մատենագրության թվային գրադարանի տնօրեն
Մերուժան Կարապետյանը,
«Հայ համակարգիչ» կենտրոնի գլխավոր տնօրեն
Վահրամ Մխիթարյանը,
Հայերենի տեղայնացման համակարգի հեղինակ
Հովիկ Մելիքյանը:

Չորեքշաբթի՝ հուլիսի 18-ին, ժամը 18:00-ին,
Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում
Քննարկումը կընթանա հայերենով՝ անգլերեն համընթաց թարգմանությամբ

Մուտքն ազատ է

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ **512707**

YEREVAN-PARIS-LYON

SABERATOURS-SEVAN

ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ–ՍԵՎԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան» ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով տրանզիտ քաղաքներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ.*

ARMENIAN AIRLINES · swissair · KLM · BRITISH AIRWAYS · АЭРОФЛОТ

Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

ARS LONGA

RS LONGA, vita brevis.

ARSLONGA ՍՊԸ-ն

առաջարկում է համակարգչային ոլորտին առնչվող ամենաբազմազան ծառայություններ՝ դասընթացներից մինչեւ պաստառների կատարում, այդ թվում՝ լոգոտիպերի ստեղծում, այցեքարտերի, օրացույցների, գրքույկների, բլանկների եւ այլնի ձեւավորում, համակարգչային ծրագրերի նախագծերի մշակում եւ այլն:

Տիգրան Մեծի 12 =23
☎ 525558, 541666
E-mail: ars_lon_ga@yahoo.com

Կազմակերպությունը առաջարկում է համակարգչային դասընթացներ հետեւյալ ծրագրերով.

- ✔ Word/Windows
- ✔ Excel
- ✔ Photoshop
- ✔ CorelDraw
- ✔ Adobe Premiere
- ✔ QuarkXPress
- ✔ Տեքստերի արագ հավաքման տեխնիկա

Web-design
- ✔ Macromedia Flash
- ✔ DreamWeaver

Դասընթացներին հաճախողներին տրվում է 3 անվճար դաս՝ ինտերնետային ցանցում շրջելու հնարավորություն:

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 13. 07. 2001 Գինը՝ 100 դրամ